

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

La battaglia di Marmarica continua violenta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

La battaglia della Marmarica continua frazionata in vari episodi con carattere di violenza e di accanimento. Sul fronte di Tobruk attività di reparti avanzati ed intense azioni di fuoco delle opposte artiglierie. Su quello di Sollum le nostre difese hanno resistito con tenacia ai rinnovati attacchi nemici: alterna vicenda a Sidi Omar. Nel settore centrale scontri parziali in zona Sidi Rezegh ove nella giornata sono stati catturati complessivamente 1500 prigionieri fra cui il generale Miles Reginald. La nostra aviazione e quella tedesca sono state molto attive: esse hanno portato efficaci attacchi su reparti di truppe, concentramenti di automezzi e depositi di rifornimento nemici; hanno bombardato obiettivi della piazza di Tobruk e scali ferroviari in zona di Sidi Barani, Marsa Matruh, provocando incendi ed esplosioni. In combattimenti aerei, oltre a numerosi altri velivoli avversari colpiti e danneggiati, ne sono stati complessivamente abbattuti 15, dei quali 11 dalla nostra caccia e 4 da della germanica. L'aviazione nemica ha effettuato incursioni su località della Libia ed ha bombardato e mitragliato ripetutamente alcuni nostri ospedali da campo e isobilmente contrassegnati, causando morti e feriti tra i ricoverati; a Bengasi è stato colpito l'ospedale Principe di Piemonte. Un velivolo incursore è stato abbattuto in fiamme dalla difesa contraerea di Derna.

Al largo di Tobruk una nostra formazione di aerosiluranti ha colpito con tre siluri un incrociatore britannico da 5 mila tonnellate, che è affondato.

Silovita bitka v Marmariki traja naprej

Še en angleški general ujet s 1500 vojaki — Pred Tobrukom angleška križarka potopljena

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Bitka v Marmariki traja naprej, razdeljena v razne odseke in dobe z značajem silovitosti in srditosti.

Na bojišču pri Tobruku delovanje prednjih oddelkov in močan ogenj obojestranskega topništva. Na bojišču pri Sollumu je naša obramba vzdržala z vztrajnostjo ponovne sovražne napade. Pri Sidi Omarju položaji menjajo.

Na osrednjem odseku delni spopadi na področju Sidi Rezega, kjer smo čez dan zajeli vsega približno 1500 ujetnikov in med njimi generala Milesa Reginalda.

Naše in nemško letalstvo sta bili zelo delavni. Izvedli sta uspešne napade na oddelke čet, zbiranja avtomobilskih prevoznih sredstev in skladišča sovražnih oskrbovališč. Bombardirala so tudi cilje v trdnjavi Tobruk in železniške naprave v področjih Sidi Barani — Marsa Matruh, kjer so izbruhnili požari in nastale eksplozije.

V letalskih dvobojih je bilo poleg mnogo sovražnih letal zadetih, poškodovanih in sestreljenih vsega 15 letal in sicer 11 od naših lovecev in 4 letala od nemških lovecev.

Sovražna letalstva je izvedlo polet nad kraje v Libiji in je bombardiralo in obsipalo z ognjem iz strojne ponovno nekaj naših poljskih bolnišnic, dasi so bile vidno označene. Med bolniki jih je bilo več ubitih in ranjenih. V Benghaziju je bila zadeta bolnišnica »Principe di Piemonte«. Protiletal-

sko topništvo je v Dorni sestrelilo eno letalo v plamenih.

Na morju pred Tobrukom je skupina naših torpednih letal s tremi torpedi zadela angleško 5.000 tonsko križarko, ki se je potopila.

Rim, 2. decembra. AS. Vojni dopisnik agencije Stefani poroča, da so italijanska letala izvajala nove velike uspehe. Pred Tobrukom so bombardirala in potopila sovražno križarko vrste »Aurora«. Križarka je imela 5260 ton in je bila oborožena s 6 topovi po 152 mm, štiri topovi po 102 mm, štiri topovi po 47 mm, osmimi strojnimi, šestimi cevmi za spušcanje torpedov po 533 mm. Križarka je vozila s hitrostjo 32 vozlov na uro in posadka je štela

450 mož. Italijansko letalstvo pa je doseglo še druge pomembne uspehe. Skupina naših letal se je srečala s sovražnimi lovci, ki so bili v številni premoči. Sestrelila je v plamenih sedem letal, več letal je bilo zadetih, naša letala pa so se vsa vrnila na svoje oporišče.

Med bojem med oklepnimi vozili pri Sidi Rezegu so oklepne sile Osj uničile mnogo sovražnih tankov in zajele nad 100 ujetnikov, med temi tudi enega polkovnika.

Vichy, 2. dec. AS. V listu »Journal« poveljuje general Duval junaške branilce Gondarja ter pravi, da se je posadka v Gondarju držala sedem mesecev, dasi je bila brez modernih vojnih sredstev. Ta posadka v Gondarju ni imela na razpolago tankov in tudi ni mogla skrbeti za svoje ranjence. Poveljstvo pa se do zadnjega ni dalo.

Zadnje dejanje pogajanj med Japonsko in Ameriko V Ameriki so zelo črnogledi

Tokio, 2. dec. AS. List »Asahi« piše, da so pogajanja med Japonsko in Ameriko prešla sedaj v zadnjo dobo. List poudarja, da črnogledost v Ameriki zelo narašča, ker tisk poudarja, da Amerika ne misli popustiti od svojih načel. Toda ameriška načela ne morejo biti temelj za pogajanja.

List »Yomiuri« piše, da je bila izjava generala Toya na kitajsko-japonskem banketu takšna, da je malo upanja za kakšen uspeh. Amerika vztraja pri pogodbah devetih držav, toda Japonska se na podlagi te pogodbe ne more pogajati.

Sanghaj, 2. dec. AS. Podadmiral sir Thomas Phillips je bil imenovan za poveljnika angleškega brodivja na Daljnem vzhodu.

Sanghaj, 2. decembra. AS. V Singapuru se je vrnil angleški vrhovni poveljnik na Malajskem polotoku general sir Edvard Percival. Pristoj-

ni krogi pravijo, da je vrnitev generala Percivala v zvezi z naraščajočo napetostjo v Pacifiku. Pred kratkim je general pregledal naprave na otoku Borneo.

Sanghaj, 2. dec. AS. Iz Singapurja se je izvedelo, da so na Malajskem polotoku oklicali izredno pripravno stanje. Vojaške oblasti so odredile mobilizacijo vseh obveznikov mornarice in letalstva iz rezerve.

Stockholm, 2. dec. AS. Angleška obveščevalna služba širi kar naprej novice, da je položaj na Daljnem vzhodu nad vse kočljiv. Iz avstralske prestolnice Camberre prihajajo poročila, da tamkajšnji politični krogi poudarjajo, da je položaj na Daljnem vzhodu tak, da mora biti vlada izredno pozorna in previdna.

Iz Hongkonga pa poročajo, da so tam angleške oblasti pred dvema dnevmi priredile posebne obrambne vaje in da so vsi pripadniki vojske in mornarice prejeli ukaz, da morajo biti popolnoma pripravljeni.

Po vseh javnih poslopih, hotelih, gledališčih in po kinematografskih dvoranah so razobesili posebne lepake, ki pravijo, da je položaj napet in da naj bo prebivalstvo pripravljeno. Ti lepaki so povsod izžvali veliko presenečenje in precejšnje vznemirjenje.

Mobilizacija letalstva in obsedno stanje v Nizozemski Indiji

Sanghaj, 2. decembra. AS. Radijska postaja v Hongkongu je objavila novice, da je vlada v Nizozemski Indiji zaukazala takojšnjo mobilizacijo letalstva in proglasila obsedno stanje nad vsem otočjem.

Avstralska križarka potopljena

Rim, 2. decembra. AS. Reuter je objavil, da se je ob avstralski obali potopila avstralska križarka »Sidney«. Križarka je imela 6849 ton in je vozila s hitrostjo 31 vozlov na uro, posadka pa je štela 550 mož. Križarka je imela na krovu tudi dve letali.

Pomoč sovjetski Rusiji

Pariz, 2. dec. »Temps« sledeče presoja razmerje med Anglijo in Rusijo: Javna razprava o angleški pomoči sovjetski Rusiji, ki se je vršila v angleškem parlamentu, ni popolnoma odstranila nezaupanja, ki ga angleška javnost čuti sprčo sovjetskega problema. Čeprav se zdi, da so vsi Angleži istega mnenja, da je treba sovjetski Rusiji nuditi vso mogočo pomoč, vendar niso edini glede narave te pomoči. O obliki, ki naj jo sodelovanje Angležev in Rusov zavzame, so se v parlamentu pokazala razna mnenja. Brez nadaljnjeje je mogoče reči le to, da ima v tej stvari Churchillova vlada obšutne težave.

Po drugi strani pa se mnogo razpravlja o ideji polkovnika Wedgewooda, ki je naziranja, da bi bilo treba sovjetski Rusiji pomagati z izkrcanjem kjer koli na evropski obali. Ta predlog pa je pobijal lord Moyne, ki je naslaval vse težave, na katere bi takšna ekspedicija na evropski kontinent zadela. Rekel je, da bi takšen poizkus bil podoben samomoru pred vrati sovražnika.

Na drugi strani pa se Angleži dobro zavedajo, da ostaja obramba otoka in bo tudi še naprej ostala glavno vprašanje. Iz tega stališča postaja tudi jasno, da bo možnost pomagati sovjetski Rusiji vedno manjša.

Iz Berlina pa javljajo, da tamošnji švicarski listi pišejo, da je vojna proizvodnja v Angliji in v Ameriki po zagotovilih, ki sta jih dala lord Beaverbrook in pa Harrimann močno narasla. Vprašanje je le, kako naj se ta proizvodnja pametno porabi. Švicarski listi pa priznavajo in isto tudi angleški tisk, da je največji nemški uspeh v Rusiji bil prav v tem, da so sovjetski Rusiji uničili vsa glavna industrijska središča, in to Petrograd, Donško kotlino in dejansko tudi Moskvu. Sedaj sovjetske armade razpolagajo samo z materialom, ki jim prihaja s Kavkaza in z Urala, ki pa še daleč ni zadosten.

Zdi se, da bodo Nemci poskusili še v teku zime ali pa v zgodnji pomladi prodreti na Ural in na Kaspijsko morje. Na ta način bo sovjetski zvezi uničena domača vojna industrija in s tem bo zlomljen tudi njen vojaški odpor.

Prodiranje nemških čet pri Moskvi

Pri Rostovu boji še trajajo — Dosedanje angleške izgube v Afriki: 9000 ujetih, 814 tankov in 127 letal

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 2. dec. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodnem bojišču trajajo boji na prostoru pri Rostovu.

Na bojišču pri Moskvi so nemške čete na nadaljnjih odsekih prodirle globoko v sovražni obrambni sestav. Pri Petrogradu so bili odbiti poskusi za izpad, ki so bili pripravljeni z močnim topniškim ognjem.

Letalstvo je z bombami zadelo letalsko tovarno pri Ribinsku ob Volgi, razdiralo sovražne prometne naprave in premikanja sovražnih prevozov na ledu jezera Ladoga in je razdiralo železniške zveze vzhodno od Tihvina. Bojna letala so ponoči bombardirala Petrograd in sovjetska letalska oporišča v severnem odseku bojišča.

Na morju okoli Anglije je letalstvo potopilo 2000 tonsko angleško tovarno ladjo. Bombe so hudo poškodovale še dve trgovski ladji. Letalski napadi ponoči veljajo pristaniskim napravam in oskrbovališčem v zahodni Angliji.

V Severni Afriki so menjajoči se boji jugovzhodno od Tobruka v zadnjih dneh potekali ugodno za nemške in italijanske čete. Pri poskusu rešiti obkoljene sile je bil sovražnik z velikimi izgubami vržen nazaj. Nemška bojna letala so bombardirala dovozno železnico k solunskemu bojišču in so napravila veliko škodo na prevoznih napravah pri Sidi Baraniju in Marsa Matruhu.

Po dosedanjih poročilih je bilo od začetka bojev zajetih nad 9000 ujetnikov, med temi 3 general. Poleg mnogih toopov je bilo zaplenjenih ali uničenih 814 angleških tankov in sestreljenih 127 angleških letal.

Angleška vojna mornarica je imela v novembru obšutne izgube. Vsega so nemške pomorske in letalske sile potopile: letalonosilko, križarko, 3 rušilce, 4 hitre čolne, stražarsko ladjo in predhodno ladjo. Poleg tega je bilo hudo poškodovanih dvoje bojnih ladij, 2 rušilca, 7 hitrih čolnov in še 3 druge vojne ladje.

V boju proti angleškemu oskrbovalnemu brodvju sta vojna mornarica in letalstvo v novembru potopili 48 sovražnih trgovskih ladij s skupno 231.870 tonami. Poleg tega je bilo 39 ladij deloma hudo poškodovanih. Nadaljne izgube je imel sovražnik zaradi min na raznih vojnih področjih.

Helsinki, 2. dec. AS. Ugotovili so veliko premikanje sovjetskih bojnih ladij po Finskem zalivu. Pomoči je finsko obrežno topništvo potopilo dve sovjetski ladji. Sovražna letala so včeraj bombardirala Kuusamo, kjer je bila ubita ena oseba, dve osebi pa sta bili težko ranjeni. Poškodovane so

bile tri stanovanjske hiše in šest oseb je bilo lahko ranjenih. Finska letala so v vzhodni Kareliji bombardirala sovražne čete na nekem zamrznjem jezeru. Finska letala so bombardirala tudi železniško progo proti Murmansk in sicer med Koškomo in Mazelkovo.

Monakovo, 2. dec. AS. Nemški listi podčrtavajo, da imajo ruske čete pri svojih protinapadih ob Doncu ogromne izgube. Ti protinapadi bodo dosegli samo to, da se bodo ruske rezerve čimprej izčrpale. Ker so sovjetske čete pri Moskvi v zelo težkem položaju, je Stalin ukazal v zvezi z angleško ofenzivo v Libiji, da naj tudi sovjetske čete skušajo za vsako ceno izvesti čimveč protinapadov. To je Stalin storil tudi na ukaz iz Londona, kjer se boje, da bi nemško prodiranje proti jugovzhodu pretrgalo zvezo med ruskimi in angleškimi silami na Blžnjem vzhodu. Sovjetsko poveljstvo je vrglo v boj vse sile, ki jih je imelo na razpolago, prav tako pa je vrglo v boj zadnje ostanke proizvodov svoje vojne industrije. Ruske čete podpirajo pri njihovih protinapadih številni tanki in letala. Sovjeti pa so v boju vrgli tudi mnogo pehote, ki ji nemško topništvo zadaja strahotne izgube. Zopet se je izkazalo, da zna Stalin uspešneje uničevati lastne čete, kakor pa jih zbirati in obnavljati.

Helsinki, 2. dec. AS. V Viipuriju so priredili slovesno proslavo obletnice, ko se je začela prva zimska vojna med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Slovesnosti so se udeležili zastopniki civilnih, vojaških in verskih oblasti, prav tako pa tudi mnogo prebivalstva iz vse Karelije.

Zagreb, 2. dec. AS. Hrvatski listi objavljajo iz Berlina novice o novih velikih uspehih, ki so jih hrvatski letalci dosegli na vzhodnem bojišču. Hitler je odlikoval letalskega podpolkovnika Djala in poročnika Srečka Veliva.

Helsinki, 2. decembra. AS. Finski parlament je soglasno odobril priključitev tistih delov Finske, ki jih je sovjetska vojska zasedla po moskovskem diktatu. Med priključenim ozemljem je tudi ozemlje Hangöja, ki ga je Finska pod sovjetskim pritiskom morala odstopiti v najem za 30 let. Najemna pogodba je bila razveljavljena.

Stockholm, 2. decembra. AS. Švedsko duhovništvo je objavilo statističen pregled duhovništva v Sovjetski Rusiji. Ta pregled pravi, da so bili v Rusiji samo trije katoliški duhovniki, prej pa jih je bilo v Rusiji 810. Protestantskih pasttorjev je bilo 8, prej pa 200. V Rusiji je bilo pred boljševizmom 900 samostanov, ki pa so jih komunisti vse izpremenili v domove brezbožnikov ali pa razdeljali.

Nemško prodiranje na vzhod

Berlin, 2. decembra. AS. Londonski list »Daily Express« razmišlja o možnosti nemškega prodiranja proti Astrahanu, in pravi:

Stalinovi svetovalci mislijo, da nameravajo Nemci še pozimi prodor proti Astrahanu in morda tudi proti Stalingradu. Ta ofenziva naj bi šla iz Harkova, iz Rostova in s Krima. Njeni cilji bi bili: 1. odrezati angleško-ameriško

pomoč; 2. priti v bližino petrolejskih vrelcev; 3. ločiti glavne dele rdeče vojske od Angležev v Iranu; 4. pripraviti za zimske mesece velik napad na Iran in priti še dalje proti Indiji.

Če Timošenko ne bo mogel držati Dona, potem je za sovjetske čete šele Volga naravna obrambna črta. Ozemlje med Donom in Volgo pa je ravno in ne nudi nobenih ovir pozimi, kadar je močno zamrznjeno za napredovanje oklepnih enot. V tem primeru ne bi bilo Nemcem posebno težko dospeti do Astrahana.

Stalin prosi za tanke in letala

Newyork, 2. dec. AS. Povišanje proizvodnje oklepnega orožja je zahteval Beaverbrook v svojem govoru v Glasgowu. Pri tem se je skliceval na Stalinovo brojavko britanski vladi, v kateri Stalin prosi za nove tanke in letala. Ob tej priliki je angleški minister tudi izjavil, da angleška vojna proizvodnja močno zadržuje za nemško. Povedal je tudi, da bitke za Atlantik še ni mogoče smatrati za končano.

Položaj na bojišču

Dopisnik Stefani poroča: Bitka v Marmariki še ni končana in kratek odmor ne bo dolgo trajal. Toda po dveh tednih angleških napadov in najhujših izgub niso Angleži mogli doseči niti tistih ciljev, ki so si jih postavili za prvih 48 ur. Churchill je v začetku ofenzive izjavil: »Šest mesecev smo pripravljali to ofenzivo.«

Pred Moskvu se Nemci bore po načrtih. Ejižrjo in daljino okoli Moskeve brani na tisoče utrdb, ki jih nemška vojska polagoma ruši sredi aahujšega mraza. V nekaterih odsekih, kakor pri Tuli, so sovjetske čete zamen poskušale s protinapadi. Odbiti so bili tudi izradi iz Lenin-grada.

Velike bitke se odigrava okraj nekaj desetnih kilometrov od središču Moskeve

Pri Rostovu je v teku druga bitka. Maršal Timošenko, ki brani črto Rostov-Astrahan, je uporabil vse razpoložljive sile in jih vrgel v krvave protinapade. Iz Berlina poročajo, da so Nemci izpraznili Rostov. Zdi se, da je nemško poveljstvo zaradi napadov civilnega prebivalstva sklenilo izbrisati mesto s površja zemlje.

Sikorski pri Stalinu

Stockholm, 2. decembra. AS. Švedski listi objavljajo poročila iz Londona, ki pravijo, da so poljski krogi v Londonu zelo vznemirjeni, ker je njihov voditelj general Sikorski odstopal v Samaro, da bi pri Stalinu dobil dovoljenje, da se v Rusiji lahko osnuje poljska armada, ki bi se naj vsrkovala proti silam Osi. Sikorskega je izigral sovjetski veleposlanik v Londonu Majski, ki mu je dal mnogo obljub, pa sovjetska vlada nobene ni držala. Tako je obljubil, da bodo Sovjeti osvobodili poljske ujetnike. V Londonu menijo, da bodo Sikorskega v Rusiji znova izigrali in da ga komunisti najbrž ne bodo več pustili nazaj v Anglijo.

Maršal Petain se je sešel z maršalom Göringom

Razgovor je trajal tri ure

Berlin, 2. dec. AS. Nemški poročevalski urad javlja iz Pariza, da sta se 1. decembra v St. Florentinu Verginju sešla maršal Goering ter francoski državni poglavar maršal Petain. Imela sta dolga pogovora o vprašanjih, ki zanimajo Nemčijo in Francijo.

Vichy, 2. dec. AS. Včeraj je bilo izdano uradno poročilo, da je državni poglavar maršal Petain s podpredsednikom vlade admiralom Darlanom zapustil Vichy ter odpotoval v zasedeno ozemlje, kjer bo imel posvetovanja z neko visoko nemško osebnostjo. Vrnitve državnega poglavarja v Vichy so pričakovali za sredi ali pa za danes jutri.

Berlin, 2. dec. Vsi nemški listi objavljajo na zelo vidnem mestu na prvi strani brez komentarjev besedilo kratkega uradnega poročila o razgo-

vorih med Göringom in Petainom. Takoj nato pa objavljajo na prav tako vidnem mestu govor ministra Göttselusa.

Vichy, 2. dec. AS. Maršal Petain in admiral Darlan sta se v ponedeljek zvečer vrnila v Vichy. Vichy, 2. decembra. AS. Vse francosko mnenje je pod velikim vtisom sestanka, ki je bil v St. Florentinu med maršalom Göringom in maršalom Petainom. Poleg Göringovega spremstva so se sestanka udeležili še admiral Darlan, francoski veleposlanik pri zasedbenih oblasteh de Brinon in adjutant maršala Petaina.

Francoski dnevniki poudarjajo, da je sestanek trajal tri ure in da so na sestanku obravnavali vsa važna vprašanja, ki se nanašajo na stike med Francijo in Nemčijo.

Minister Goebbels o ciljih sedanje vojne

Berlin, 2. decembra. AS. Nemški propagandni minister dr. Goebbels je imel včeraj v novi predavalnici berlinskega vseučilišča zelo važen govor o sedanjem položaju v boju za svobodo, s katerim je zaposlena Nemčija v zvezi z drugimi evropskimi državami.

Goebbelsove besede so poslušale mnoge različne diplomatske osebe, zastopniki vlade, oborožene sile, stranke, predstavniki umetnostnega in kulturnega življenja v Reichu ter zastopniki nemškega in tujekega tiska.

Dr. Goebbels je zgovorno prikazal vsa najvažnejša vprašanja, na katerih temelji sedanji vojni spopad. Takoj v pričetku je poudaril, da je vojna prav za prav nadaljevanje politike z drugimi sredstvi, moramo prav tako tudi priznati, da je politika nadaljevanje vojne z drugimi sredstvi. Politika koraka tesno ob strani vojne, da bi ta s silo orožja in podprta s politično modrostjo mogla doseči vse zaželene cilje. Tako je totalna vojna in taka je tudi vojna, ki ne zanima samo ozkega kroga kapitalistov, željnih, da bi se polastili tega ali onega rudniškega ali industrijskega ozemlja, marveč zanima ves narod, ki v njej vidi rešitev svojih življenjskih vprašanj.

To, kar v tujini označujejo za bliskovito vojno, ni drugega kakor tesen spoj med moderno politiko in modernim načinom vojskovanja.

Nato je govoril o duhovnih pogledih v sedanji vojni in obširno obravnaval važnost obveščevalne službe in propagande ter poudaril, da sta ti dve tudi vojni sredstvi, ki dokazujeta in izpričujejo — pač po tem, kako jih kdo uporablja — resnico, stvarnost in moč kakega naroda.

Potem ko je glede uporabe teh sredstev primerjal nemški in angleški način, je govornik prešel na sedanji spopad na vzhodu in podčrtal,

Uspeh zimske pomoči v Nemčiji

Berlin, 2. dec. AS. Organizacije zimske pomoči so danes nabrale že 29.600.000 mark. Listi poudarjajo, da je tedaj ta uspeh najboljši odgovor, ki ga je nemški narod mogel dati raznim lažem sovražne propagande. Narod, ki prostovoljno žrtvuje tolikšno vsoto, je lahko prepričan, da je njegova stvar pravična in da se vojskuje v boju, ki bo kronan s končno zmago.

Število prebivalstva v Italiji

Rim, 2. decem. AS. Uradne statistike pravijo, da je dne 1. novembra število prebivalstva v Italiji znašalo 45.334.022.

Šolsko leto v Dalmaciji

Zader, 2. dec. AS. Med navdušenimi manifestacijami zvestobe do Italije in Duceja se je včeraj v Dalmaciji začelo novo šolsko leto. Posebne slovesnosti so bile prirejene v Šibeniku, kjer je nad 2000 učencev s svojim učitelstvom na čelu prišlo k otvoritveni šolski maši, ki jo je imel vojaški kurat, ki je imel tudi pridigo. Postrojena mladina je nato odšla na glavni trg, kjer se je udeležila slovesnosti dviganja zastave. Tam je mladina zapela himne in priredila navdušene manifestacije. Kralju in Cesarju in Duceju. Te slovesnosti se je udeležilo izredno mnogo ljudstva.

Štetje v Švici

Bern, 2. dec. AS. Ob koncu tedna je bilo štetje prebivalstva v Švici. Ob zadnjem štetju leta 1930, je Švica štela 4.000.000 prebivalcev. Za sedanje štetje so rabili 20.000 oseb. Podatki, ki so bili pri sedanjem štetju zbrani, bodo odposlani v Ženevo, kjer ga bodo pregledali in ugotovili rezultat.

Vaje protiletalske obrambe na Švedskem

Stockholm, 2. dec. AS. Ponoči so imeli vaje za protiletalsko obrambo v švedski prestolnici. Ogromen letalski napad so uprizorili z veliko skupino letal. Več kot 5.000 oseb se je udeleževalo teh vaj.

Boj proti saboterjem na Norveškem

Stockholm, 2. dec. AS. Švedska vlada je razpisala posebne nagrade za tiste, ki bi lahko podprli policijo pri zasledovanju saboterjev.

Obsedno stanje v protektoratu se ukine

Berlin, 2. dec. AS. Z včerajšnjim dnevom je bilo v protektoratu ukinjeno v nekaterih okrajih obsedno stanje, ki je bilo proglašeno zaradi neredov, ki jih je izžvala sovražna propaganda. Samo v Prahi in v Brnu obsedno stanje še ni bilo ukinjeno. Ukaz o omejitvi obsednega stanja je dokaz, da se vrača redno življenje in da se pomirjenje zelo hitro širi.

Novi slovaški poslanik v Zagrebu

Zagreb, 2. dec. AS. V Zagreb je prišel novi slovaški poslanik dr. Josip Ciekar. Na postaji ga je pozdravil zastopnik hrvatskega zunanjega ministrstva.

Včeraj je bil objavljen ukaz, ki pravi, da je bil za novega hrvatskega poslanika v Bratislavi imenovan dr. Josip Bartovič.

Poročene žene odpuščene iz državne službe na Hrvaškem

Zagreb, 2. dec. AS. Vladoi ukaz odreja, da morajo z 31. decembrom biti odpuščene iz državne službe vse poročene žene, katerih možja imajo plačo, ki presega vsoto 4000 kun.

kako pogubna je bila lažna propaganda za narod 180 milijonov duš. Danes je narodu 90 milijonov duš uspelo, da se je odločil za boj proti boljševizmu orjaku, mu končno iztrgal velike ruske množice, ki jih je komunistična vlada poživnila, da bi jih spravila v stik s svojim življenjskim pojmovanjem in omiko. Hkrati pa je bila z zmago na vzhodu rešena evropska omika pred najhujšo nevarnostjo, ki ji je grozila in bi jo, če bi še malo počakali, potegnila v vrlinec zverinstev.

Nato je dr. Goebbels orisal nacionalni značaj, ki ga ima boj proti boljševizmu za Nemčijo, za narod, ki je zaprt sredi Evrope in zaradi pajaštva lažnih demokracij izpostavljen zelo hudim napadom od strani Sovjetske Zveze. Hudo je bil čal hujšaško politiko Churchillovo in Rooseveltovo in jasno označil njuno veliko odgovornost za sedanjo vojno. Govoril je tudi o tesnem sodelovanju med Nemčijo in Italijo, ki so se njima pridružili danes vsi mladi in zdravi evropski narodi, tako da se je izoblikovala skupna trdna celinska fronta. Potem se je mudil pri važnosti judovskega problema, ki bo zdaj našel svoje pravo mesto in dokončno rešitev.

Preurejeno šolstvo na Francoskem

Danes govorijo v Franciji, da je francoski učitelj zgubil vojno 1940, obratno pa pravijo, da je vojno 1870-71 dobil nemški učitelj. Ko iščejo vzroke za poraz, se Francozom zdi, da je šola eden glavnih krivcev. Prvi je dvignil obtožbo proti francoskim šolam maršal Petain, ki je tudi objavil v »Revue des Deux Mondes« temelje za šolsko reformo. Ko so hoteli 6. februarja 1934 izvesti nacionalno, ne marksistično revolucijo in je Doumergue ponudil Petainu vstop v vlado, je ta zahteval prosvetno ministrstvo. To mu je bilo odklonjeno, toda že takrat je nastopil proti raznarodovanju francoske šole. Sedaj pa je maršal na vodstvu države. Več prosvetnih ministrov je že uresničevalo njegove načrte; mnogo učiteljev je bilo odstavljenih.

Reforma, kakor jo je napovedal peti Petainov prosvetni minister Jérôme Carcopino, se razlikuje od drugih po tem, da je bolj previdna. Prejšnje so bile zelo bobneče in ni mnogo manjkalo, da se v deželi ni vnel hud kulturni boj za ali proti laični šoli. Glavni namen nove reforme je poenotenje šolstva. Odstrani naj se rivaliteta med ljudskimi, državnimi in zasebnimi, to je konfesionalnimi šolami, kakor tudi med državnimi šolami samimi. Prehod iz nižjih šol v višje bo olajšan. Doslej je bilo ljudsko šolstvo strogo ločeno od višjega šolstva, samo ena pot je vodila iz nižjih v višje šole, to je bila elementarna šola, Ecole primaire, srednja šola — Ecole primaire Supérieure in učiteljski seminar — Ecole Normale Primaire. Ta ječa, ki je bila obenem tudi trdnjava miselnosti tretje republike, bo sedaj razbita. Po novem bo možen vstop v srednje šole iz vseh ljudskih šol, raven srednje šole bo dvignjena, učiteljski seminarji odpravljeni.

Najbolj bo posegla reforma v ljudskošolski ustroj. Osnovni pouk v Ecole Primaire, ki za njema mladino od 6.—14. leta, bo razdeljen v dve polovici. Prva sega do otrokovega 11. leta in se konča z izpitom, ki omogoča vstop v seksto. Uvedba tega izpita naj olajša vstop v srednjo šolo, kajti doslej so učitelji najnadarnejše navadno držali do 14. leta, ko je bilo za srednjo šolo že prepozno. Prva polovica ljudske šole bo po novem torej predstopnja za srednjo šolo. Niso pa odpravljeni dosedanja Lycées in Collèges, ki so tudi predstopnja za srednjo šolo, čeprav hoče reforma odpraviti ravno tekmo med temi vrstami nižjih šol. Druga polovica ljudske šole se konča s 14. letom s posebnim izpitom, ki so ga doslej polagali v 12. letu. S tem bo šole uresničeno podaljšanje ljudske šole do 14. leta, ki je bilo sklenjeno že leta 1937. Kajti sicer učenci nimajo več zanimanja za zadnji dve leti pouka, če so položili izpit že v 12. letu. Med ljudsko šolo in vojaško službo, ki se začne s 17. letom, bo uveden poljedelski ali gospodarski ali tehnični pouk. Obsegal bo 100 ur na leto in bo na deželi obvezen, v mestih pa ne. Poenotenje šolstva ni samo v tem, da imajo

vsil učenci dostop v višje šole, marveč tudi v tem, da dobe kandidati za ljudskošolsko vzgojo enotno splošno izobrazbo in do neke stopnje skupno s proforskimi kandidati. Vsi kandidati, ki hočejo postati ljudskošolski učitelji ali učitelji na višjih šolah, začno svoje študije v višji šoli. Po opravljenem izpitu, »baccalauréat« ali po naše maturi, so deležni bodoči ljudskošolski učitelji še desetmesečne pedagoške izobrazbe, in sicer tri mesece teoretične v posebni šoli, tri mesece praktične v kaki ljudski šoli, en mesec pa v kakem športnem središču. Doslej je bil ljudskošolski učitelj zaprt v ljudsko šolo od 15. leta, ko je šel v internat. V Ecole Normale Primaire, pa skozi vse življenje in je ostal povprečno slabo in enostransko izobražen in razen v ljudsko šolo ni mogel v noben drug poklic. Sedaj je to mogoče, s čimer je seveda močna druga nevarnost, da bi vsa mladina drla na visoke šole in se ne bi hotela zadovoljiti z učiteljskimi mesti na ljudskih šolah razen tistih morda, ki so nesposobni za akademsko poklice ali računajo, da bodo dobili nadučiteljska mesta. Na to odgovarjajo, da se pomanjkanja ljudskošolskega učiteljskega ne boje in da je bil cilj reforme predvsem želja, odstraniti iz vrst ljudskošolskega učiteljskega resignirane ljudi, ki s svojim poklicem niso zadovoljni, drugim pa so jim vrata popolnoma zaprta. Da ne bodo učitelji izkoreninjeni iz naroda, kakor so bili doslej, se bodo morali posvetiti tudi poljedelskemu ali industrijskemu znanju, da tako ne bodo iz svojih učencev vzgajali samih uradnikov ali učiteljskih kandidatov, marveč da jih bodo uvajali v praktično življenje. Odprava starih učiteljskih seminarjev — Ecole Normale Primaire je glavna točka reforme. Z njo ne bo padla zgolj socialna razlika, marveč tudi moralna in duhovna napetost v francoskem vzgojstvu. Toda reforma je počasna in previdna. Najprej bodo odpadle šole te vrste po okrožjih (Ecole Normale Départementales), ostanejo pa zaenkrat še Ecoles Normales Nationales, ki jih je manj. Ustanovil jih je Jules Ferry 1880 in so služile za izobrazbo učiteljskega po okrajih. V njih je ustvarila tretja republika ločitev med obema učiteljskima slojem (ljudskošolskim in srednješolskim), je nudila učiteljem polovičarsko vzgojo in iz nje izhajajoče nadutost vsevednosti. Ljudskošolski učitelj je imel na vrvi mase volivcev in jih je pripeljal ob vsakokratnih volitvah na volišča za meščansko revolucionarne, zadnje čase pa za levičarske stranke. Odgovarjajoče svoji vzgoji in miselnosti tak učitelj ni skrbel, kako bo vzgajal dobre kmete, delavce, rokodelce, obrtnike, ampak je gledal, kako bo delal za stranko in iz množice otrok izbral ter s »pravim« duhom prepolil najprimernejše kandidate za uradnike in učitelje. Vezi med ljudsko šolo in praktičnim življenjem pa so bile popolnoma pretrgane. Tu je bil začetek bega z dežele v mesto ter propada okolenstva.

krogi razpravljajo o tem, da bo Anglija vsak hip napovedala vojno Finski, Madžarski in Romuniji. Dopsnik poroča, da angleško prebivalstvo ni ravno preveč navdušeno zaradi stališča, ki ga angleška vlada hoče zavzeti proti Finski.

Hrvatski listi o 1. decembru

Zagreb, 2. dec. AS. Včeraj je poteklo 23 let od tistega dne, ko je bila proglašena priključitev Hrvatske k Srbiji. Ta zveza pa je bila usodna za hrvatski narod, kakor so dokazali dogodki. Hrvatski listi omenjajo ta dan in pravijo, da se je tedaj začelo trpljenje hrvatskega naroda, kajti tedaj se je začelo izvajati nad hrvatskim narodom nasilje pravoslavnega veselstva. Listi se zabavljajo poglavitno, da je dne 10. aprila razdril to zvezo s Srbijo in rešil hrvatski narod izpod tuje oblasti.

Štiri nove bolgarske nadškofije

Sofija, 2. dec. AS. Bolgarski pravoslavni sinodij je odredil, da naj se v pokrajinah, ki so bile pred kratkim priključene Bolgariji, ustanove štiri nove nadškofije. Sedeži nadškofij bodo v Skoplju, Ohridu, Drami in Džumodžini.

Predpisi o porazdeljevanju tekstilnih izdelkov, obutve in oblačilnih predmetov

1. Glede na čl. 21 navodil za racionirano prodajo tekstilnih izdelkov, oblačilnih predmetov in obutve, Sl. 1. št. 512/90-41-XX, se pojasnjuje, da bo trgovinsko industrijska zbornica dovolila podjetjem, ki prodajajo konfekcijo ali obutve publik (tabela A izdelkov, podvrženih nakaznicam), na njihovo željo predčasno novo dobavo v izmeri 15% one vrednosti v točkah, ki bo inventarizirana 30. novembra in predložena do 5. decembra 1941-XX; pri tem ostanejo v veljavi pravila za izenačbo.

Take predprijmske dobave, ki se priznavajo z normalnimi boni za dvig, se beležijo v breme zahtevajočih podjetij na posebnih računih (za vsako podjetje posebej), ki jim jih odpre in vodi trgovinska zbornica.

Prošnje za predprijmske dobave morajo biti sestavljene ločeno za vsako naslednjih kategorij:

1. konfekcionirane obleke,
2. obutve.

Trgovinsko industrijska zbornica bo po primerni kontroli izdala bon za dvig, ki v točkah ne bo smel prekoračiti 15% one vrednosti v točkah, ki izhaja iz gori omenjene inventarizacije.

Za podjetja se podčrtava dolžnost, da morajo polagoma, kakor bodo od svojih odjemalcev prejela odrezke (točke) uporabljati del teh odrezkov za kritje dolgov pri trgovinsko industrijski zbornici. Na vsak način pa bo moralo to kritje biti izvršeno v teku prvih dveh štirimesečnih nakazniških poslovanj.

Trgovinsko industrijska zbornica mora sporočiti Visokemu komisariatu do 5. vsakega meseca v točkah količino bonov za dvig, ki so jih izdali v predloženem mesecu kot predjem raznim podjetjem, deljeno po odnosni blagoznanstveni kategoriji.

2. Zaradi kontrole je absolutno prepovedano, da bi si detaljisti mogli na novo nabaviti blago v založnem (depozitnem) računu, to je ne da bi se jim izdajali boni za dvig, ki jih izdaja trgovinsko industrijska zbornica proti prevzemu odgovarjajočih točk.

3. Zastavljalnice lahko brez drugega prodajo rabljene predmete na dražbi, dočim se mo-

rejo novi predmeti, v kolikor so podvrženi nakaznicam, prodajati trgovcem ali pa zasebnim konsumentom.

V tem drugem primeru morajo zainteresenti predložiti ob prevzemu blaga bone za dvig glase se na odgovarjajoče točke za blago, ki ga prevzamejo. Bone za dvig bo čuval zavod, ki izvršuje dražbo.

Privatni konzument, ki se hoče udeležiti dražbe, mora predložiti osebno nakaznico, iz katere se bo, ako se mu prisoji združeno blago, odrezalo število točk, ki odgovarja kupljenemu predmetu; pri tem ostanejo v veljavi vse določbe, ki urejajo rabo osebne nakaznice.

V tem primeru bo zavod, ki izvršuje dražbo, zbral točke, oddane mu od privatnega konzumenta, na zbiralnih polah, katere bo poslal nato Visokemu komisariatu, da jih uniči.

4. Glede industrijskih podjetij, ki v lastnih prodajalnah prodajajo publiko manufakturno lastno produkcijo, je jasno, toda se vsekakor s tem poudarja, da si takšne prodajalne dobavljajo novo zalogo pri podjetju, ki jih vodi, a samo proti bonu za dvig, ki jih izdaja trgovinsko industrijska zbornica proti izročitvi odgovarjajočih točk; pri tem se bo treba ravnati po vseh navodilih, ki veljajo za detaljiste.

5. Določbe oddelka VI okrožnice Visokega komisariata z dne 24. XI. VIII., št. 4776/107-1941-XX, se raztegnejo tudi na vsa naročila tekstilnih manufaktur, oblačil in obutve, izvršena pred 31. oktobrom 1941. Postopek je isti kakor je navedeno v omenjeni okrožnici; pri tem se trgovsko industrijski zbornici dovoljuje, da z ozirom na nujnost pošlje prošnje naprej, tudi če nima potrebne izjave s strani dobavitelja (producenta ali grosista).

Obenem se pojasnjuje, da se samo za to obnovo ne zahteva, da so prošnje stavljen v obliki točk.

Priporoča se, da se tozadevni akti pošljejo Visokemu komisariatu kar najhitreje.

6. Učenkam ljudskih in drugih šol se more prodajati preja in drugo blago za ženska ročna dela le proti predložitvi osebne oblačilne nakaznice.

Gospodarstvo

Madžarski finančni minister v Berlinu

Berlin, 2. dec. AS. Včeraj zjutraj je prišel v Berlin madžarski finančni minister Schneller, da bi vrnil obisk nemškemu finančnemu ministru, ki je obiskal Budimpešto pred nekaj tedni.

Včeraj popoldne si je madžarski gost ogledal glavne spomenike v Berlinu. Zvečer je nemški finančni minister priredil sprejem na čast madžarskemu gostu.

Rečno pristanišče v Budimpešti

Budapest, 2. decembra. AS. Za pospeševanje trgovskega prometa po Donavi bodo v Budimpešti zgradili novo reško pristanišče. Pristanišče bo služilo izključno za izkrčevanje peska, ledu, lesa in stavbenega materiala. Skoraj 50% materiala, ki ga izkrčajo v Budimpešti, je treba pristiati stavbenemu materialu. Novo pristanišče, ki ga grade na severu mesta, bo dolgo 640 m in bo imelo pomol, ki bo dolg 760 m. Stroški so preračunani na 7 milijonov pengov.

Pogozdovanje Asturije

Madrid, 2. decembra. AS. Vlada je dovolila 20 milijonov pezeta za pogozdovanje Asturije. 76.000 dreves bodo nasadili na prostoru 28.000 ha. Pogozdovanje ostale Asturije se bo izvedlo po načrtu.

Emona, kmetijski nepremičninski zavod v Ljubljani je bil osnovan v Ljubljani. Pri glavni zavoda sodeluje IMI (Institut mobiliare Italiano, Italijanski nepremičninski zavod), ki je državna ustanova.

Vložne knjižice denarnih zavodov na Spodnjem Stajerskem, Nemški listi opozarjajo, da je možno zamenjati vložne knjižice Ljubljanskih denarnih zavodov na Spodnjem Stajerskem. Tozadnja pogajanja so že zaključena za naslednje denarne zavode: Kreditni zavod za trgovino in industrijo, podružnico češke industrijske banke in podružnico Splošnega jugoslovanskega bančnega društva v Ljubljani. Lastnike knjižic navedenih denarnih zavodov pozivajo, da naj stopijo v stik s podružnicami Creditanstalt-Bankvereina v Mariboru in Celju, kjer naj prijavijo ime zavoda, številko knjižice in višino vloge. Pri teh zavodih bodo dobili tudi nadaljna pojasnila.

Hrvatsko sodelovanje na velesejnih. Iz Zagreba poročajo, da bo prihodnje leto Hrvatska sodelovala uradno na naslednjih velesejnih: Ljubljana, Milan, Dunaj, Lipsko, Budimpešta, Plovidiv in Bratislava.

Nova nemška trdka v Belgradu. V trgovinski register je bila vpisana trgovska trdka Bayer k. družba dr. Fric Klatt, ki se bo pečala s prodajo Bayerjevih proizvodov in slihega.

Obvezno vlaganje presežkov v državne papirje je uvedeno na Hrvaškem, kot je veljalo prej v državi.

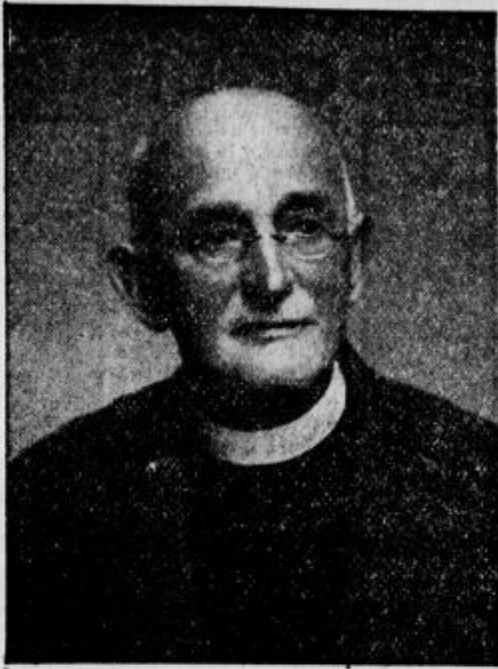
Hrvatskonemški plačilni promet je razširjen s 1. decembrom tudi na Alzacijo ter Loreno in Luksemburg, nadalje pa tudi na vso južno Stajersko in Koroško. Za ti dve pokrajini je prej obstajal poseben klirinški promet, imenovan mali plačilni promet.

Zvišanje cen na Švedskem. Iz Stockholma poročajo, da bo polovica porcije maslob za mesec december sestavljena iz margarine. Poleg tega bodo cene margarine, masla in drugih živil zvišane. Tudi cene tobaka in tobanih izdelkov bodo zvišane za 40%. Tudi cena kave je zvišana, poleg tega pa je tudi zmanjšal obrok na polovico.

Nova nemška družba za trgovino z Balkanom. Na Dunaju je bila ustanovljena družba Balcania za uvoz in izvoz živil. Ta družba namerava organizirati dovoz življenjskih potrebščin iz jugovzhodne Evrope v Nemčijo, na drugi strani pa hoče izvažati stroje in kmetijsko orodje v jugovzhodne države. Vplačana osnovna delniška glavica znaša 140.000 mark.

Prva mehanična tvornica stekla za okna v Pančevem izkazuje za lansko leto pri glavni 27 milijonov din čistega dobička 5,6 milij. din (za leto 1939 je znašal čisti dobiček 5,2 milij. din).

Svetnik Josip Lavtižar 90 letnik

Tam gori, kjer izvira Podkorenska Sava, kjer se februarja zgrinjajo ljudske množice od vseh strani k teknam ob svetovnoznani skakalnici v

Planici, v podnožju sneznika, pa biva v svoji hiši tik ob kolodvoru, pa vendar že v gozdu in na samem, častni konzistorialni in duhovni svetnik, upokojeni župnik, že od 11. septembra 1935 biseromašnik, Josip Lavtižar, pisatelj in skladatelj, a predvsem dušni pastir. Tam gori praznuje danes svoj 91. rojstni dan. Veseli se, kadar sprednjo stran njegove hišice obseva gorko sonce iz Cipernika, Mojstrovke in Ponc ter pihava osvežujoč veter iz Planice. Ves je razigrane volje in še poln zdravja, zlasti v družbi prijateljev.

Do zadnjega leta zvesto spremljevala njegovo življenje poleg poklicnega dela pero in popotna palica. Zdaj oba počivata.

Pač leže na pisalni mizi rokopisi, pripravljeni za tisk, tako n. pr. Kranjska gora in napoleonske vojske (v obliki povesti), Janzenizem v ljubljanski škofiji, Jožefinizem in ljubljanska škofija, Knezoškof dr. Janez Pogačar in še drugi. Večinoma cerkvenozgodovinske snovi.

Zadnjo pot je imel v Mengeš, odkoder se je po štirih tednih vrnil. Zdaj pa roma po treh župnijah peš, z vozom ali železnico, kakor pa nanese, po dušnopastirskih poslih. Oskrbuje svojo nad 40 letno župnijo Rateče—Planico, rojstno župnijo Kranjsko goro, kjer so mu rojnice dne 12. dec. 1851 odločile dolgo in proti koncu trpko življenje, in tretjo župnijo, kjer je pred 15. leti še deloval njegov poseben prijatelj in nekoliko starejši etanovski tovariš, komponist in turist »triglavske kralj Matjaž, župnik z Dovjega, Aljaž« (iz nagrobnega napisu). Krščuje, prevideva in pokopuje, tolaži in moli, masuje in deli sv. zakramente vernikom vseh treh župnij. O Bog, daj mu zdravja in moči!

Kroparski »vigenc« v Ljubljani

En sam žebjar kuje žebije za gojzerje vsem prebivalcem Ljubljanske pokrajine

Ko je letošnjo pomlad z novo upravno razdelitvijo nastala Ljubljanska pokrajina, so bile potrebne številne prometne zveze, katerih se je v veliki meri posluževala zlasti Ljubljana sama. Dotok iz mnogih krajev je bil prekinjen, nadomestili pa so ga viri od drugod. Prebivalstvo se je hitro vzelo, tako da ni poznati razlike. Ohranile pa so se stare navade, tako tudi priljubljenost nočnih in tridih planinskih čevljev-gojzerjev. Naši čevljarji, ki so znani, kako mojstrsko znajo napraviti dobre planinske čevlje, so pridno delali naprej in polagoma porabili zalogo žeblov, brez katerih si pravga planinskega čevlja še misliti ne moremo.

Ljubljana je namreč vedno kupovala žebije planinčarje na svojem domačem trgu pri pridnih žebjarjih v Kropi in Kamni gorici. Ker zalog pri teh sedaj ni več mogoče obnoviti, je začelo pri-manjkovati žeblov planinčarjev. Toda Ljubljancem

znal kovati žebije. Potreba je namreč velika in bi komaj deset žebjarjev sproti nakovalo toliko žeblov, kolikor bi jih čevljarji lahko porabili. Toda na žalost tretjega ročnega Kroparja v Ljubljani ni. Zato se na tretjem nakovalu preizkušajo vsi najrazličnejši spretni in nespretni Ljubljanci. Ko gledajo, kako hitro pada žebelj za žebijom, se jim zdi, da je to delo prava igrača in si mislijo: To bi pa tudi jaz znal! Zato dobe hitro kladivo v roke in se prepirajo, da žebjarja pesem nima tako enostavne melodije, kakor se to zdi očem in ušesu.

Planinčarji so tipizirani

Res, pravi užitek je gledati mojstra, ko kuje žebije-planinčarje. Kadar je v pravem znanju in mu ne nagaja niti ogenj, niti železo, izkazuje žebel-planinčar v petih 20 sekundah. Seveda takega dirka še tako velik orjak ne zmaga dolgo. Za spoznanje bolj počasi pa vztraja ob nakovalu s primernimi oddihom ves dan. Temu primeren je tudi uspeh dela: 1000 ali še več žeblov. Seveda je število tudi odvisno od velikosti žeblov, ki so, kakor vsi drugi industrijski izdelki, čeprav v tem primeru ročno delo, normirani. Pri nas so v rabi majhni in srednjeveliki planinčarji. Ločijo se po tem, da tehtajo 1000 kosov tričetrt kilograma, nato kilogram, nato pol kilogram in tako po pol kile naprej do največ štiri in pol kilograma. Težki švicarski planinčarji pa tehtajo celo do sedem kilogramov.

Kovanje planinčarjev

Planinčarji, ki jih sedaj izdeluje žebjar v Ljubljani, so izdelani vsi po starem načinu. Kuje jih namreč kos za kosom iz daljše železne žice. To je najbolj zamudno in naporno kovanje planinčarjev. Daljši kos žice polaga z enim koncem v razpiano žerjavico in ko je žica razžarjena, vzame žebjar žico iz ognja ter se je loti s kladivom. Najprej z udarcem splošči razžarjeni konec, takoj nato pa začne kovati iz sploščenega konca ostro konico. Konica je v preseku štirioglasta in je navadno narejena z 10-imi ali 12-imi udarci. Nato položi žico z razžarjenim koncem na oster jeklen rob in naseka žico tako, da tvori podaljšek konice kvadratna železna ploščica. Nalanko se ta nasekani kosček s konico še drži žice. Konico zatakne v luknjico v drugem majhnem nakovalu, zapogne žico in z udarcem po zasekani zarezi loči ostanek žice od kosčka, ki naj bi postal žebelj. Sedaj ima napol izdelani žebelj obliko majhne otroške zastavice. Konica je v tem primeru palica, kvadratni ploščati kosček železa, iz katerega bo takoj skoval žebjarovo glavico, za zastavico. Malo

žebjar s prvim udarcem na žarečo železno palico splošči konec, potem skuje konico in naseka palico na ostrino, ki je postavljena desno tik ob nakovalu, kjer kuje. Potem postavi konico v drugo malo nakovalce v levi polovici velikega nakovala in tam izdeluje glavico

si znajo pomagati, posebno še, če jim je ereča mila. V Ljubljani živi pristen Kropar, ki je svoj čas že doma na svojem domu v Kropi pridno koval žebije. Kasneje se je osamosvojil in začel v Lescah delavnico, kjer je celo začel kovati žebije za izvoz. Pošiljal jih je v Svico. Za Svico je večinoma izdeloval izredno velike in težke žebije planinčarje kakršni pri nas niso v rabi. Pred leti je seveda izkrovi v Svico nastal, vendar je žebjar krepko delal naprej za druge odjemalce. Nato se je preselil v Ljubljano in je sedaj v Ljubljani zvedel, da bi čevljarski mojstri silno radi nakupili čim več žeblov planinčarjev, ki jih trenutno ni dobiti.

Žebjar se je ojunčil

Podjeten, kakor vsak Kropar, ki je začel težko življenjsko šolo ob počem nakovalu in žarečem železu, je bil hitro pripravljen pomagati čevljarjem Ljubljanske pokrajine iz zadrege. Uredil si je skromno delavnico, sila podobno »vigencem« v Kropi in začel kovati žebije planinčarje, da se je kar kresalo. Ze dober teden dni kuje v svoji delavnici, in po stari navadi iz Kroepe, stoji ob drugem nakovalu njegova pridna žena in prav tako spretno in ročno kuje same žebije. Se tretje nakovalo je v kovčigi. To čaka na tistega, ki bi tudi

Najlepše darilo

ki ga morete dati za Miklavža, za Božič ali Novo leto svojim bližnjim in daljnim prijateljem je

»SLOVENEČEV KOLEDAR«

Spretnost, ki jo da le dolgoletna vaja

Vso izredno spretnost, ki jo mora imeti žebjar, ko kuje planinčarje, spoznamo še najlažje iz nekaterih predpisov, veljavnih v trgovinah za žebije planinčarje. Omenili smo že, da različno veliki žebji tehtajo pri tisoč kosih različno. Vendar so te težje točno določene in spretni žebjar izračuna število nakovanih žeblov tako, da jih stehta. Njegova roka tako pravilno seka železo, da tisoč žeblov tehtajo kvečjemu po par dek več ali manj kakor predpisano težo. Pa ne samo to! Vsak žebelj planinčar, če je pravilno izdelan, mora imeti na eni strani kladivo podobne glavice erčast zaključek, ki je bil napravljen s tremi udarci. Na nasprotni strani kladivca pa mora imeti oster rob, ki se pri čevlju zagriže v podplat. Pravilni in lepi so samo taki planinčarji, pri katerih je srčasta oblika kladivca izrazita. Poleg tega morata biti obe polovici srca enako veliki. Kdor ni dovolj spreten, bi moral da z velikim trudom še nakovali pravi žebelj planinčar. Toda račun bi mu pokazal, da mu je zaradi zamudnega dela pogorelo v peči več oglja, kakor je ves žebelj vreden. Nadalje bi lahko izračunal, da mu je med delom šlo v izgubo neprimer-no več železa, kakor bi smelo. Zakaj, tudi najbolj ročnemu žebjarju gre pri obdelovanju štirih kilogramov železnih palic en kilogram železa v čisto izgubo. Nekaj ga zgori, večinoma pa odleti v iskrah in luskah ob kovanju. Zato je razumljivo, da mlad Kropar, ki je prišel v »vigenc« k svojim staršem učit se, te spretnosti kljub podedovanemu talentu navadno ne doseže zadostne spretnosti prej, kakor v treh letih. Težka je ta šola in zahteva človeka, čeprav je na videz vse delo prava igrača.

Tako smo v Ljubljani dobili novo obrt, ki je že stoletja živeła na naši zemlji in ki je ponesla tudi slavo pridnih rok daleč čez meje naše domovine. Saj so v prejšnjih stoletjih naši žebjarji izvažali daleč tja v Trst, Devin, Gorico in Videm svoje odlične izdelke. Sedaj je oživel kroparski »vigenc« v Ljubljani. Sicer tu ne škripile meh, kakor v »vigencih« v Kropi, saj ga je zamenjal ventilator na električni pogon. Tudi divja Kroparica, ki tam žene kolesa, ne šumi mimo okna. Vse drugo pa je ostalo isto. Po stari melodiji iz prejšnjega stoletja poje kladivo svojo pesem, žebji žare, kakor v rojstnem kraju, ki je bil tako čudovito presajen v majhno mestno delavnico.

Gad te je pičil

Gadov se je zares treba izogibati, zakaž, če te gad piče, utesneš umreti. Takoj, ko te gad piče, začutiš na tistem delu telesa hude bolečine in oteklina se naglo veča. Kmalu zatem ti je slabo, vrti se ti v glavi, groza te obhaja itd. Casih nastopi tudi bljuvanje krvi in krvava driska.

Pik strupenih kač je splošno le takrat življenju nevaren, če se je zob kače zasekal v kako žilico in pride strup tako naravnost v kri. Če je ranica, kakor skoraj zmeraj, na zunanji udih, je treba roko ali nogo takoj nad ugrizom trdo prevezati, da s tem preprečimo razširjenje strupa po telesu. Pri tem pa je treba vedeti, da taka obveza ne sme biti na roki ali nogi delj kot dve uri. Mimo tega je priporočljivo, — če nimaš kake ranice na ustnicah ali v ustih! — da izsesaš strup iz rane in jo z nožkom, (ki spet ne sme biti zarjavljena ali umazana!) razširiš. Napačno je splošno mnenje, da je dobro piti veliko žganja, vendar malo žganja del pomaga, da je telo spriču strupa bolj odporno. Najboljši pripomoček zopet strup pa je serum, ki ti ga zdravnik vbrizga v telo. Torej brž k zdravniku, čim le moreš!

Sport

Roma vodi z devetimi točkami

V italijanskem državnem prvenstvu so odigrali v nedeljo šest kolo. Največ uspeha je imela doslej Roma, ki si je priborila 9 točk in se spet povzpela na vodstvo. Modena si je priborila tretjo točko, je pa kljub temu ostala na koncu tabele. Triestina, ki je gostovala v Bologni, je izgubila z dvema goloma (0:2) in je zadržala na 4. mesto. Vrstni red moštve je po šestem kolu tale:

Roma	6	4	1	1	13	5	9
Venezia	6	2	4	0	6	3	8
Florentina	6	2	4	0	3	5	8
Triestina	6	3	2	1	8	5	8
Juventus	6	2	3	1	8	8	7
Torino	6	2	3	1	8	8	7
Genova	6	3	1	2	7	8	7
Milano	6	3	0	3	15	8	6
Ambrosiana	6	1	4	1	6	6	0
Lazio	6	1	3	2	9	10	5
Liguria	5	1	2	2	9	8	4
Livorno	5	1	2	2	5	12	4
Bologna	6	2	0	4	9	8	4
Atalanta	6	2	0	4	11	11	4
Napoli	6	1	2	3	5	13	4
Modena	6	1	1	4	5	14	3

Iz zgodovine smuških skokov

Nedavno smo objavili serijo člankov o slovenskih in svetovnih rekordih v lahki atletiki. Podčrtali smo, da se znanek skrajnih sportnih možnosti pomikajo le počasi naprej, da pa je verjetno, da se bodo pomikale tudi v bodoče. Nekaj podobnega opazimo tudi v smuških skokih. Najdaljši skok do leta 1900 je bil 35,5 m. Štirideset let pozneje so dosegli v Planici trikratno dolžino svetovnega rekorda iz l. 1900, ko je skočil Nemeč Gehring 118 m.

Takole se je pomikala lestvica najdaljših skokov na smučeh:

1900 Tendberg — Norveška	35,5 m
1909 Smith — Norveška	45,0 m
1916 Omtvedt — Norveška	58,0 m
1918 Hangan — Norveška	65,0 m
1928 B. Ruud — Norveška	76,5 m
1931 S. Ruud — Norveška	81,0 m

Velika skakalnica v Planici pomeni v razvoju smuških skokov novo epoko. V par letih so podaljšali svetovne znamke na 101 m (Brad) in končno na 118 m (Gehring).

Sport v kratkem

Karlovski paličarji, kakor imenujejo igralce hokeja na ledu, bodo odpotovali v Milan, kjer bodo ostali 14 dni na treningu. Za vodjo potovanja so določili znanega skakalca Grlica.

Hrvatski »pesničarji« so gostovali pretekli teden na Dunaju. Pomerili so se s premočnimi dunajskimi boksarji in so podlegli s 5:11.

Tenis v Kopenhagenu. Na povratku s Švedske so se zaustavili italijanski igralci tenisa na Danskem in se pomerili z domačini v Kopenhagenu. O izidih prvega dne smo poročali že včeraj. Dodajamo še, da je v nedeljo premagal Romanini Bierreja s 7:0, 6:4. Del Bello Sperlinga s 6:2, 7:5. Wiig Caniata s 6:2, 6:1, v

Kristusova zgodovina

Giovanni Papini

3. Trije modri

Nekoliko dni potem so prišli trije modri iz Kaldaje in se poklonili Jezusu.

Prišli so morda iz Ekbatane, morda od bregov Kaspiškega morja. Jahaje na svojih kamelah so imeli na sedlih obešene polne torbe. Prebredli so Tigris in Evfrat, prehodili veliko nomadsko puščavo in obalo Mrtvega morja. Nova zvezda — podobna repatici, ki se je prikazovala vsak čas na nebu, da naznanja rojstvo kakega preroka ali smrt kakega cesarja, jih je vodila do Judeje. Prišli so se pokloniti Kralju in našli dete-dojenčka, slabo povitega, skritega v hlevu.

Skoraj tisoč let prej kakor oni je prišla mala kraljica od vzhoda v Judejo in prinesla svoje darove: zlato, dišave in dragocene dragulje. Našla je pa na prestolu velikega kralja, največjega kralja, ki je kdaj vladal v Jeruzalemu, in od njega se je naučila, kar ji ni mogel nihče razodeti.

Modri pa, ki so se smatrali za modrejšje od kraljev, so našli dete, rojeno pred nekaj dnevi, dete, ki še ni znalo ne vpraševati, ne odgovarjati, dete, ki bo zaničevalo materialne zaklade in znanje o materiji, ko doraste.

Modri niso bili kralji. Bili so pa v Mediji in Perziji kraljevi voditelji. Kralji so ukazovali narodom, modri so vodili kralje. Bili so duhovniki, razlagalci sanj, preroki in ministri, samo oni so poznali bodočnost in usodo. Z lastnimi rokami so ubijali škodljive živali in zločeste ptice, očistili so duše in polja. Nobena žrtev ni bila od Boga sprejeta, če je niso darovali njihove roke, noben kralj ni začel voj-ske, ne da bi se bil z njimi posvetoval. Poznali so zemeljske in nebesne tajnosti; bili so vsemu svojemu narodu voditelji v imenu znanosti in vere. V sredi naroda, ki je živel le za materijo, so bili predstavniki duha.

Prav je torej bilo, da so se prišli pokloniti Jezusu. Za živalmi, ki značijo naravo, za pastirji, ki predstavljajo narod, se je poklonila ta tretja moč-modrost bethelmskim jaslicam. Stara duhovniška orientalska kasta se je poklonila novemu Gospodu, ki bo poslal svoje oznanjevalce proti zahodu; modri se poklonijo pred njim, ki bo podvrzel znanje besedi in številki novosti ljubezni.

Modri v Bethlemu predstavljajo stara bogoslovja, ki spoznajo končno razodetje, predstavljajo znanost, ki se poniža pred nedolžnostjo, bogastvo, ki poklekne pred uboštvo.

Modri darujejo Jezusu ono zlato, ki ga bo on poteptal: ne darujejo ga, ker bi ga uboga Marija potrebovala za pot, temveč da pred časom slušajo evangelijski svet: prodaj kar imaš in razdeli med reveže. Ne darujejo kadila, da odpravijo smrad iz hleva, temveč zato, ker se nehajo njihovi obredi in ne potrebujejo več vina in vonjav za svoje oltarje. Darujejo miro, ki služi za maziljenje mrtvih, ker v-do, da bo to dete umrlo mlado in da bo mati, ki se sedaj smehla, potrebovala dišave, da mazila mrtvo truplo.

Ponižno pokleknejo v sijajnih kraljevih in cerkvenih plaščih na slamnatno krmo oni, mogotci, učeni vedeževalci in darujejo tudi same sebe kot zastavo poslušnosti sveta.

Jezus je zdaj prejel vse službene časti, do katerih je imel pravico. Komaj modri odidejo, ga začno preganjati oni, ki ga bodo sovražili do smrti.

doublu pa je dosegel par Cucelli-Del Bello nad dansko dvojico Plugmann-Bierre rezultat 4:6, 6:4, 15:13 in 7:5. Končna zmaga italijanske reprezentance nad dansko je izražena v razmerju 6:1.

V Garmisch-Partenkirchenu bodo tekmovali tudi v sankanju. V poštev bodo prišle samo sani tekmovalnega tipa (bob) in sicer za dve in štiri osebe.

Iz Spodnje Stajerske

Mariiborsko knjižno razstavo so zaprli dne 30. novembra.

Mariiborski vodovod je dne 1. decembra obhajal svojo 40 letnico.

Prva civilna poroka v Ljubnem v Savinjski dolini je bila dne 24. novembra. Poročila sta se kmet Franc Slatinšek ter posestnikova hči Jera Cirez. Poročil ju je župan Andlmann, kateri jima je govoril o pomenu zakona in družine v narodno-socialistični Nemčiji.

Smrt v Mariboru. V Mariboru je na svojem domu umrla 71 let stara zasebnica Terezija Ulčnik. V Tezme je umrl ključavničar in monter Jurij Fuchs, star 60 let. V Mariboru je umrla 43 let stara učiteljica Luiza Povše. — V mariborski bolnišnici je umrl 47 let stari železniški ključavničar Franc Frank, doma iz Studencev pri Mariboru.

Nabor za prostovoljce SS je bil dne 1. decembra v orožniški vojašnici v Mariboru. K naboru so bili vabljeni moški od 17. do 45 leta, kateri se hočejo prostovoljno priključiti, da bi služili vojaško službo v vrstah SS, zlasti pa pri policiji in policijski diviziji. Ko se konča vojaška služba pri policijski diviziji, ki je zdaj na bojišču, bo vsak član imel pravico do sprejema v policijsko službo.

Prepovedan izvoz prašičev. Politični komisar je prepovedal vsakršni izvoz svinj iz občin Ptui, Središče in Vurberg, ker je sicer nevarnost, da bi se svinjska kuga, ki razsaja v teh krajih, raznesla tudi drugam.

Otroke v reje. Mestna občina celjska razglašala, da daje v reje več sirotnih otročičev ter vabi ljudi, naj bi se zglasili ter otroke sprejeli.

Vozove in vprežno živino je treba naznaniti. Politični komisar v Mariboru razglašala, da morajo vsi lastniki raznih vozil, konj, volov itd. vse to takoj naznaniti političnemu komisarju, in sicer je dolžnost do 3. decembra to urediti. Kdor bi tega ne storil, bo strogo kaznovan.

Lokomotiva je ušla. Na postaji v Pragerskem dela 46 let stari Alojzija Funderšek. Zenska je hotela vez tire nesti vedro vode, ko je privozil vlak od Celja. Ker ga je ženska prepoznala zagledala, jo je lokomotiva zagrabila in usmrtila.

Avto je poškodoval kolezarska Franca Janžekoviča, ko se je vozil iz Ptuja proti Ormožu. Janžekovič, ki je železničar in star 40 let, je bil hudo poškodovan ter so ga prepeljali v ptujsko bolnišnico.

Iz Ribnice

Narodno gledališče iz Ljubljane priredi v petek 5. t. m., pred sv. Miklavžem, ob 3 popoldne otroško predstavo in obdaritev otrok.

Drole ne novice

Koledar

Sreda, 3. decembra: Frane Kaaverij, spoznavalec; Sofonija, prerok; Agrikola, mučenik. Lunina sprememba: Ščip, 3. dec. ob 21.51. Herschel napoveduje dež in sneg. Četrtek, 4. decembra: Barbara, devica in mučenica; Peter Hrizolog, škof in cerkveni učenik; Melcij, škof.

Novi grobovi

† Božo Weiss, konservatorist, je umrl v Ljubljani ter bo njegov pogreb v sredo, dne 3. decembra ob 4 popoldne. Leži na Zalah v kapelici sv. Janeza. Naj mu sveti večna luč! Zalujočim sestram in bratom izrekamo svoje sožalje!

Osebnosti

— Poročila sta se včeraj v cerkvi sv. Petra v Ljubljani g. Tine Kunovar, vrtnar pri Sv. Križu, z gđ. Tinco Modic iz Loškega potoka. Bilo srečno!

Vpisovanje v vseučiliško organizacijo v Ljubljani

Daje se na znanje, da se je začelo vpisovanje v Vseučiliško organizacijo v Ljubljani. Vpisovanje je ob delavnikih od 10 do 12 na sedežu organizacije v vseučiliški knjižnici, Turjaška ulica.

Vsem podružnicam in zastopnikom naših listov!

Do včetršne nedelje 7. t. m. moremo sprejeti le še nekaj naročnikov na »Slovenčev koledar«, toda le za ceno 20 lir. Za ugodnostno ceno naročnikov za koledar ne moremo več sprejemati.

»SLOVENEČEV KOLEDAR«
Kopitarjeva 6, Ljubljana.

— Ne pozabite obiskati razstave Kregar-Putrik-Omsera v Jakopičevem paviljonu, kajti odprta bo samo še nekaj dni (do četrčka). Razstava kaže delo treh mladih slovenskih umetnikov iz zadnjega časa ter predstavlja zanimivo razvojno pot sodobnega slovenskega slikarstva in kiparstva. Odprta v navadnih urah.

— Za Miklavža! Prinesite otroku ali prijatelju emeha! Kupi knjigi »Pod drobnogledom« in »Zbiralna letaka«!

— Namesto cvetja na grob blagopokojnega gospoda Luškega daruje 1000 lir trdnica Ivan Petrič, lesna industrija v Borovnici, občinskim revežem občine Borovnica.

— Katalog »MICHEL« za filateliste dobite v Ljudski knjigarni v Ljubljani, Pred škofijo 5.

— Pričetek pouka na gimnaziji v Kočevju. Na merodajnem mestu smo zvedeli, da se prične pouk na kočevski gimnaziji v polnem obsegu v začetku januarja. Vse dosedaj vpisane dijake in njihove starše opozarjamo, da se učenec ni treba bati izgube šolskega leta. Priporočila se, da dijaki do pričetka pouka tudi sami ponavljajo učno snov zadnjega polletja, da se tako pripravijo na redni pouk.

Ljubljana

I Mesečna rekollekcija ljubljanskih gg. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 5. decembra. Začetek točno ob 5 popoldne. Zbirališče v hišni kapelici. Vsi ljubljanski duhovniki vabljeno vabljeni. Vodstvo.

I Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek, 4. decembra v uršulinski cerkvi. Ob šestih zjutraj bo sv. maša z blagoslovom za žive in rajne člane bratovščine. Vsi udje bratovščine dobijo ta dan tudi popolni odpustek pod navadnimi pogoji. Vabimo k obilni udeležbi evharistične pobožnosti v četrtek v uršulinski cerkvi.

I Reklamacije zaradi decembrskih živilskih kart bo mestni preskrbovalni urad sprejemal od srede 3. decembra dalje in sicer tako, da bodo prve tri dni prišli na vrsto izključno samo oni, ki zaradi netočnih ali nepopolnih naslovov sploh še niso dobili kart ali jih jim pa ni bilo mogoče izročiti, ker jih ni bilo doma. Zato bo mestni preskrbovalni urad sprejemal v sredo, četrtek in petek, 3., 4. in 5. decembra reklamacije izključno samo onih strank, ki sploh še niso dobile kart. One stranke pa, ki so dobile premalo kart ali pa so n. pr. namesto zelene dobile rdečo nakaznico, ali pa namesto rumene rdečo, naj pridejo po karti oziroma jih zamenjati šele drugi teden, nikakor pa ne ta teden. To pa zato, da se prepreči naval in tudi zaradi pravične razdelitve, da dobe najprej karte one družine, ki jih sploh še nimajo. One družine namreč, ki so karte sicer že dobile, a morda ne vseh ali ne vseh pravičnih, si bodo nekaj dni lažje pomagale s kartami, kolikor jih že imajo, kot pa one, ki jih sploh še nimajo.

I Zaradi nenadne obolelosti tenorista Francela bo v sredo, dne 3. t. m., namesto napovedane opere »Madame Butterfly« Straussova opereta »Netopir« izven abonmaja, po zelo znižanih cenah, od 12 lir navzdol. Začetek predstave ob 16.

I Za zakol prašičev v sili je treba po predpisih, objavljenih v »Službenem listu« 15. oktobra t. l., Prevodu predložiti veterinarsko potrdilo. Ta veterinarska potrdila bodo po pregledu prašičev izdajali veterinarji mestnega tržno-veterinarskega urada v Mahrovi hiši, kamor se je treba obrniti med uradnimi urami ob delavnikih od 8—14, ob nedeljah in praznikih pa od 9—13.

I Vse lastnike krav v Ljubljani opozarja mestni gospodarski oddelek, naj se takoj zglasijo v uradu, soba 35 v Beethovnovi ulici 7, kjer bodo dobili tiskovine za prošnjo, da prosijo Prevod za dovoljenje dobavljanja mleka še nadalje neposredno strankam. Šele po vložitvi te prošnje bodo v mestnem gospodarskem uradu dobiličasne dovolilnice za nadaljnje dostav-

ljanje mleka direktno strankam. Hkrati opozarjamo ljubljanske kmetovalce na že objavljene ukrepe Visokega komisariata, s katerimi so odredene za gospodarsko leto 1941-42 državne nagrade za zemljišča, ki so bila jeseni posejana z ozimno pšenico, ržjo ali soržico in sicer v znesku 200 lir za hektar.

Pohitite!

Za »Slovenčev koledar« moremo sprejeti le še nekaj naročil po 20 lir.

Po 9 lir oziroma 11 lir naročil ne moremo več sprejeti. Časa za naročilo in predplačilo je bilo dovolj in onim, ki si ga niso pravočasno naročili, žal ne moremo pomagati, ako ga ne bodo dobili za željeno ugodnostno ceno ali ako ga sploh ne bodo dobili, ker smo zaradi dragega materiala tiskali le naročeno število koledarjev.

Koledar bo izšel še ta teden. Knjiga je izredno posrečene vsebine — bogato ilustrirana ter obsega 288 strani velikega formata — skoraj pol strani »Slovenca«.

Se nekaj naročil po 20 lir lahko sprejememo, zato pohitite, da ne boste brez njega.

I V trnovski prosvetni dom v Karunovi ul. 14 pride v petek, dne 5. decembra t. l. sv. Miklavž in bo obdaril ob pol 5 popoldne najmlajše in mladino do 14 leta starosti, ob pol 7 zvečer pa drugo mladino in odrasle. Naročila in darila se sprejemajo v petek, dne 5. decembra v društvenem domu od 8 zjutraj dalje.

I Tudi na vas bo vplivala, da se ji boste od srca nasmejali. Kdo? Dekle-Postrežek, ki jo boste videli v nedeljo, 7. t. m., na odru Rokodelskega doma, Petrankova ulica 12-1. Ker vlada za komedijo veliko zanimanje, si pravočasno preskrbite vstopnice.

Bliznjim in daljnim prijateljem darujte »Slovenčev koledar«!

I Rokodelski oder bo priredil »Miklavžev večer«. Na sporedu bo igra »Nebeška storija«, po igri bo prihod sv. Miklavža s spremstvom. Darila se sprejemajo danes od 3—7, jutri, v četrtek od 9 do pol 1 opoldne in od pol 3 do pol 8 zvečer, v petek pa od 9 dalje do Miklavževega obdarovanja.

Letalo in podmornica

Vsako danes že iz časopisov ve, kako važna je podmornica v današnji vojni na morju. Podmornica je bila tisto orodje, ki je pred nedavnim potopilo angleško letalonosilko »Ark Royal«. Podmornice potopijo mnogo bojnih in trgovskih ladij. Iz tega je razumljivo, da so začeli pomorski krogi iskati primernih sredstev za uničevanje sovražnih podmornic, kakor hitro so se podmornice pojavile na morjih. Poskušali so z različnimi načini. Vodna letala in strmoglavci so se pokazali za najprimernejše orodje.

V borbi s podmornico ima letalstvo dve nalogi. Iskati mora podmornice v določenem pomorskem okolišču ter varovati trgovske in vojne ladje pred napadi podmornic. Današnje podmornice imajo že veliko brzino. Podmornica pluje po morju. Kadar zapazi kako sovražno ladjo ali celo ladjeve, se potopi ter s periskopom, ki štrli iz vode, opazuje gibanje teh ladij ter čaka najprimernejšega trenutka za izstrelitev torpeda. Podmornica spusti torpeda na sovražno ladjo iz oddaljenosti 1000 do 1500 metrov.

Kako pa naj letala iščejo podmornico in jo napadajo? Letalo opazi podmornico na vodni površini ali pa po madežih olja, ki se prelivajo po vodi in označujejo mesto, kje se nahaja podmornica pod vodo. To olje pa se vidi le takrat, kadar je morje popolnoma mirno. V razburkanem morju se olje razprši in ga ni mogoče opaziti. Pri mirnem vremenu in mirnem morju torej lahko ogledno letalo zasledi podmornico, če plava do 30 m globoko pod morsko gladino. Na večje globine je ne more zaslediti. Tudi sonce je važen činitelj pri iskanju podmornice iz zraka. Čim več sonca je, tem lažje se zasledi podmornica. Seveda so tudi tu včasih težave, ker se letalceve oči izmuzijo od bleśka sončnih žarkov, ki tu in tam tudi pripomorejo, da letalec podmornico spregleda.

Če letalo spremlja ladje in išče podmornice,

Iz Srbije

Prepovedana prodaja čistega firneža in njegovih nadomestkov. Osrednji urad za kemične proizvode je izdal odredbo, s katero je prepovedal vsako prodajo čistega firneža in njegovih nadomestkov. Odredba tudi določa, da je treba takoj prijaviti vse zaloge firneža, njegovih nadomestkov, kakor tudi vse zaloge gotovih barv.

Uradni kurzi srbske narodne banke: 1 RM 20 din, 100 ital. lir 263 din, 100 bolg. levov 61 din, 1 madžarski pengő 12,80 din, 100 hrv. kun 100 din, 1 ameriški dolar 50 din, 1 švic. frank 11,59, 1 holand. forint 26,54, 1 belga 8, 100 danskih kron 965,20, 100 švedskih kron 1.191,40, 100 norveških kron 1.135,80 din.

Znižana šolnina za otroke padlih vojakov in vojni ujetnikov. Na predlog prosvetnega ministristva je finančno ministristvo znatno znižalo šolnino za otroke vseh padlih srbskih vojakov in vojni ujetnikov.

Nov način trgovanja tudi v Banatu. Tudi v Banatu je čutili precejšnje pomanjkanje določenih predmetov. Tako je n. pr. zelo težko dobili petroleje in žeblice. Na drugi strani je pa od kmetov težko dobili živila samo za denar. Zato se je sedaj razvil med meščani in kmeti zamenjavanje blaga. Meščani nosijo kmetom žeblice ter petroleje in dobivajo zato od njih moko in mast 1 kg masti navadno stane 1 kg različnih žeblic in podobno.

Miklavžev večer bo v petek ob 5 v dvorani »Rokodelskega doma«, v Petrankovi ulici 12-1. Preskrbite si vstopnice v predprodaji.

I Prihodnjo nedeljo ob 5 popoldne ponovi Ljudski oder Leskovčeva drama »Vera in nevera«, katere krstna predstava je dala poslednjemu delu enega naših najboljših dramatikov po toliko letih počivanja v arhivih lepo zadostitev.

I Za spravlanje snega vabi mestno cestno nadzorstvo vse delavce, naj se javijo v njegovi pisarni v pritličju na Vrazovem trgu 4 med uradnimi urami od 9—13. Tam bodo dobili posebne nakaznice, s katerimi naj se oglašijo, kadar bo zapadel sneg, na delo, ki se bo pričelo ob 6 zjutraj.

I Dobavo raznovrstnega lesa je predpisal mestni tehnični oddelek, ker ga potrebuje za razne potrebe ter računa na stroške do 35.000 lir. Prva pismena licitacija bo 19. decembra ob 11 dopoldne.

Gledališče

Drama, Torek, 2. dec.: »Nocoj bomo improvizirali«. Red. Torek. Začetek ob 17.30 — Sreda, 3. decembra: »O, ta mladina!«. Red. Sreda. Začetek ob 17.30. — Četrtek, 4. dec.: »O, ta mladina!«. Red. Četrtek. Začetek ob 17.30.

Opera, Torek, 2. decembra: zaprto. — Sreda, 3. decembra: »Madame Butterfly«. Red. A. Začetek ob 17.30. — Četrtek, 4. decembra: »Rigoletto«. Dijaska predstava. Zelo znižane cene. Začetek ob 4 popoldne.

Radio Ljubljana

Sreda, 3. decembra: 7.30 Radijska poročila v slovenščini — 7.45 Lahka glasba, vmes ob 8 napoved časa — 8.15 Radijska poročila — 12.15 Koncert vokalnega kvarteta Lumar — 12.25 Koncert dueta pri klavirju Seifert-Demšar — 13 Napoved časa — Radijska poročila — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Operetna glasba na ploščah — 14 Radijska poročila — 14.15 Orkester pod vodstvom Anglinja — 14.45 Poročila v slovenščini — 16 Prenos iz bazilike Sv. Marije v Termah iz Rima: Proslava 150 letnice smrti Mozartovega Requiem, za 3 solo-glasove, zbor, orgle, orkester Wolfganga Amadea Mozarta. Sodelujejo: sopranistka Maria Caniglia, mezzosopranistka Ebe Stignani, tenorist Begnami-ni Gigli, basist Tancredi Pasero. Dirigent orkestra: Victor de Sabata, zborni voditelji: Constantino Constantini in Bruno Erminero — 17.15 Koncert violinistke Francke Rojec-Ornik in pianistke Marte Oster-Vajlalo — 19 »Parliamo l'italiano«, prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Radijska poročila v slovenščini — 19.45 Pesmi in napravi — 20 Napoved časa — Radijska poročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini — 20.35 Operet. glasba — 21.15 Orkester EIAR-ja pod vodstvom D. M. Sijanca (prenašajo ostale italijanske postaje). — 21.45 Koncert organista P. Rančigaja — 22.20 Godba in zbor Kr. Policije pod vodstvom Andrea — 22.45 Poročila.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta št. 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Poizvedovanja

Uboga služkinja je izgubila v ponedeljek proti večeru 100 lir. Najdileti se lepo naproša, naj vrne denar upravi »Slovenca«.

V dneh hudih preiskusnih in vojnih stisk smo prisiljeni, da sežemo bolj po tem, kar daje vsaj notranjo uteho. Tolabo in moč. Vir tolažbe je Bog sam. Med pomočniki, ki nas vodijo k temu viru je mesečnik

„BOGOLJUB“

Cilj temu ilustriranemu mesečniku je izražen v njegovem imenu. Življenje, ki je uravnano po geslu »bogoljub«, pa zagotavlja mr. srečo, vdanost, zadovoljnost tudi v nevarnostih. Naročite brzi! Prva posvečena številka za leto 1942 izide že pred Božičem! Naročnina samo 9—Lir

Uprava v Ljubljani, Ljudska tiskarna

kmete, da naj obdelajo prav vso zemljo in zasejejo s pšenico in koruzo, ker bo od tega odvisna tudi njihova lastna prehrana. Ker je pa stalno deževje precej oviralo, da niso mogli posejati pšenice že v jesenskih mesecih, bo prehrana Srbije v glavnem odvisna od pomladanskih posevov.

Bivši svetnik biv. sovjetskega poslanstva v Belgradu, Lebedjev, organizator odmetnikov, »Novo Vreme« poroča, da so v Kragujevcu mnogi ujeti odmetniki izpovedali, da je njihovo akcijo organiziral biv. svetnik biv. sovjetskega poslanstva v Belgradu Lebedjev, ki se trenutno skriva nekeje v zahodni Srbiji. »Novo Vreme« tudi poudarja, da je omenjeni Lebedjev svoječasno igral tudi važno vlogo v Belgradu ter je imel v svojih rokah v glavnem vso komunistično propagando v bivši Jugoslaviji.

Rudnik zopet čist. »Novo Vreme« poroča o bojih, ki so jih imeli srbski vladni oddelki z odmetniki za mesto Rudnik. Po poročilu tega lista je bitka trajala več ur. Na mestu spopada je obšlo 150 mrtvih odmetnikov, 600 so jih pa vladne čete ujele.

Komisar Jugorasa razveljavil vse članske izkaznice. Komisar Jugorasa dr. Djordje Pešić je razveljavil vse članske izkaznice Jugorasa, ker bo izdal nove. Dr. Pešić spada med ustanovitelje te organizacije.

V Belgradu je umrla v visoki starosti 81 let Josipina Krebelj iz Maribora. Pokopali so jo na belgrajskem novem pokopališču.

Kruševac ima novega župana. Ban moravske banovine je odstavil dosedanjega župana v Kruševcu in imenoval novega. Za novega župana je postavljen Djordje Lazarevič, bančni ravatelj. Dosedanji župan Krsto Novaković je ostal v odboru še nadalje kot navaden član.

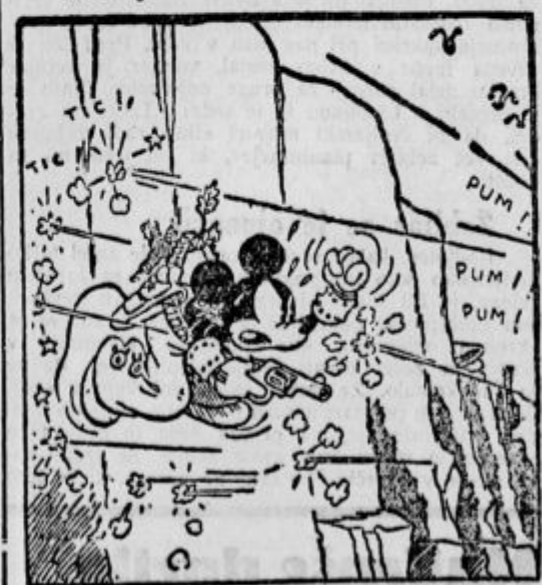
V Belgradu ustavljen prodajanje mila. Ravnateljstvo za prehrano je pred kratkim obvestilo vse trgovce, da je do nadaljnjega ustavljen vsako izdajanje mila.

Judje v Zedinjenih državah

L. 1800 je bilo v Zedinjenih državah okoli 3000 Judov; sedaj jih je 4.500.000, to je več kakor četrtina celotnega judovskega prebivalstva na svetu. Skoraj vsi žive v velikih mestih: v Čikagu 300.250, v Filadelfiji 247.000, v Baltimoru, Bostonu, Clevelandu, Detroitu, Los Angelesu, Saint Louisu pa nad 50.000. V New Yorku, ki ima 6.930.446 prebivalcev, je 1.765.000 Judov. Trgovina z ženskimi in moškimi oblačili je skoraj vsa v judovskih rokah (90%), v njihovih rokah je tudi polovico trgovine s pohištvom, 40% trgovine z obutvijo, 95% krznenе trgovine, 50% likerjev itd. V New Yorku pride na vsaka dva odvjetnika en Jud, vsak tretji zdravnik je Jud. V ameriškem kongresu je deset članov Judov. En Jud je tudi član vrhovnega sodišča. Jud je tudi finančni minister Henry Morgenthau. Mnogo Judov je tudi v Hollywoodu: William Fox, Zukor, Louis B. Mayer, Sam Goldwyn, Nicolas Schenk itd. Judje imajo glavno besedo tudi pri radijskih družbah Columbia Broadcasting in pri National Broadcasting. Med najbolj znanimi judovskimi umetniki so Paul Muni, Irving Berlin, Sophie Tucker, Douglas Fairbanks, Charlie Chaplin. Po zlonm Francije so prišli v Ameriko tudi Rothschild, Bernstein, Eva Curie, Levi, Kahn, Meyer itd.

Mišek in Netopir

Toda sreča mu je bila mila. Njegova torba za naboje se je zapletla v korenino nekega drevesa in zadržala padec. Mišek je bil v veliki nevarnosti.

»Zdaj bo po mili volji meril vame! ga je sprelatelo. «
»Streljaj, kakor se spodobi za moža!« je kričal na tolovaja.
»A, tako, zdaj naj se vadim streljati v tarčice se je režal Netopir.

KULTURNI OBZORNIK

Pravljice Božene Nėmcove

Kot peta knjiga Slovenčeve knjižnice je te dni izšla zbirka pravljic, kakor jih je skoraj pred sto leti napisala češka pisateljica Božena Němcova. S temi pravljicami je kmalu po svojem prihodu v Prago, ki je bila tedaj sredi novega prerednega dela, stopila v stik s tedanjimi romantiki, ki so v narodopisnem zbiranju gledali najvažnejši opravke narodnega dela. Tako je tedaj začel Karel Jaromír Erben s svojimi narodnimi pripovedkami, kakor je prej Čelakovský, Prešernov prijatelj, odkril rusko narodno pesem. Vse to je imelo svoj vzrok v nemški romantični šoli bratov Grimmov in Herderja, v katerih so našli ti navdušeni rodoljubi idejo za nabiranje narodnega blaga, češ, da da se v njem kaže na najvidnejši in najbolj umetniški način »duša naroda«. Toda ti veliki romantiki so bili vsaj v svojih početkih bolj umetniki kakor pa narodopisni znanstveniki, zapisovalci narodnega blaga v taki obliki, kakor so ga slišali iz ust »naroda«, ter so golo ogrode prepregli s svojo pisateljsko močjo in dali tako narodni snovi zelo pomembno umetniško obliko. Tako je Erben narodno snov upesnil v svoje lepe balade, ki so v prevodih znane tudi Slovencem (Povodni mož, Mrtvaški ženin, Zlati kolovrat, Golobček, Božični večer itd.) ter jih zbral v zbirki Šopek narodnih pripovedk (Kytice), ki spada med najlepše češke knjige izredne domačnosti in toplote. Nekaj podobnega je po Erbenovi vzpodbudi napisala tudi tedaj mlada gospa Božena Němcova, žena carinskega komisarja, ko se je z otroki pred 100 leti preselila v Prago z dežele, kjer je živila kot dekle ob svoji babici, živi zakladnici narodnega blaga. In napisala je tedaj dve knjigi narodnih pripovedk in pravljic, ki so od tedaj šle že v nešteti izdajah v roke češkim otrokom in odraslim. Mislila je sicer, da zapisuje samo narodno snov, toda po žlahtnosti svojega peresa in poletu svojega duha in domišljije je ustvarila nove umetnine ter se uvrstila ob delo Erbenovo kot enakovreden umetnik, tako da je največji češki literarni zgodovinar, pred dvema letoma umrl profesor brnske univerze Arne Novák zapisal v svoji novi izdaji Literarne zgodovine češke (1936), da »sta Erbenov način in epika umetnost B. Němcove veljala za vzor, ki ga doslej noben (češki) pripovedovalec narodnega blaga ni dosegel. Tako spadajo te pravljice v češki literarni zgodovini med bisere češke narodopisne književnosti ter med knjige, ki jih je narod potrdil v tem stoletju za svoje.

Pomniti pa moramo, da je v osnovi teh pravljic staro ljudsko pripovedovanje, ki ni zgolj last samo enega naroda, temveč je mednarodna svojina. Toda vsak narod prilagodi splošno znano pravljico snov svojim razmeram ter svojemu življenju. Cena teh pravljic je torej v pripovedovanju, v globokem etičnem pojmovanju življenjskih dogajanj ter izredni fantaziji, po topli romantiki ter velikem realizmu opisovanja. To pa so odlike pisateljskega sloga Božene Němcove ter njene tople človečnosti.

Leskovčeva »Vera in nevera« na Ljudskem odru

V nedeljo, 30. novembra je Ljudski oder uprizoril v Franciskanski dvorani Antona Leskovca dramo v treh dejanjih »Vera in nevera«. Delo, ki je pisatelj zadnja stvaritev, resda doseel že ni bilo uprizorjeno na nobenem gledališkem odru in s tega vidika so prireditelji upravičeno označili, češ da gre za krstno predstavo. Vendarle moramo k temu dodati, da je igra svoječasno pripravila in izvajala se radijska igralna družina pod vodstvom Franceta Koblarja, prav tako kakor še vedno neuprizorjena »Jurija Plevnarja« istega avtorja ter še celo vrsto drugih izvirnih del. Kljub temu je govornik na nedeljski prireditvi po pravici ugotovil, da se je Leskovčovo delo pri nas neupravičeno zapostavljalo in da se je temu nadarjenemu dramatikarju, čigar delo je v polnem razmahu prekinila prezgodnja smrt, pogosto storila huda krivica. Dodajmo, da se mu je najhujša krivica zgodila prav letos, ko je po krivdi prirediteljev doživela neuspeh njegova že večkrat preizkušena in uspešna igra »Dva bregova«. Zato je gotovo hvaljevredno, da se je Ljudski oder spomnil pisatelja in skušal prikazati na odru domaćo dramo, ki po vsebinski tehtnosti, pa tudi po odski učinkovitosti nadkriljuje marsikatero tuje delo, na ljubo kateremu je bila kakor še toliko drugih zapostavljena in prezrta.

Ljudski oder se je z uprizoritvijo »Vere in nevere« lotil sicer izredno težavne naloge, kajti to Leskovčovo delo, ki je izmed vseh njegovih stvaritev morda najbolj ubrano v dramskem smislu, je hkrati tudi najzahtevnejše glede na sredstva gledališkega prikazovanja. Bogata teatralnost »Dveh bregov« se je tu umaknila izredno zadržani drami, ki nam v analitični zgodbi prikazuje človeško krivico in dobroto, trpljenje in poveljanje ter nam hkrati odkriva vero v neveri in nevero v veri. Podoba sveta je pogosto varljiva in resnica drugačna od videza. Ko pa se razodevne božja sodba, se mora ukloniti tako farizejstvo, ki hlini pobožnost, da lažje služi osebnim koristim, kakor tudi iz sebe rastoča dobrota, ki kljub drugačnemu videzu in morda celo hotenju vendarle korenini v veri. Pisatelj nam je ta boj prikazal predvsem v osebah kmeta Lavdona in krčmarice Dagarinke ter njunega sina Dizme, vendarle je njihovo dramo zvezal z usodo vaške skupnosti, ki jo najvidneje predstavlja župnik. S te strani razodeva delo monumentalno podobo domačnosti, prav tako kakor sega z druge strani pod površino realnih podob, tako da jih lahko gledamo hkrati tudi od znotraj. To daje delu značaj duhovnega realizma, v katerem sta možna tako vsakdanji dogodek kakor čudež. Potrebno pa je dodati, da je drama napisana predvsem za oder; v to so usmerjeni ne le lapidarni stvarni in besedni poudarki, ampak tudi izredno bogata »odrška« navodila, ki pričajo, kako velikega pomena utegeta biti pri uprizoritvi mimična igra in z njo zvezano občutje. To je tudi vzrok, da more to delo popolnoma »zaživeti« le v igri nadpovprečnih igralcev.

Ljudski oder zasluži priznanje, da je kljub pomanjkanju tehničnih in umetniških sredstev uprizoril dramo tako, da je bila sprejemljiva in na dostojni višini. Uspeh pa bi bil nedvomno še večji, če bi bila možna večja skladnost med odrom ter scenično in režijsko zamisljivo. Igra zahteva tudi na zunaj prostorskega razmaha, ki pa ga preokromni oder v Franciskanski dvorani ne dovoljuje. Pa tudi scenograf se je nekoliko preveč odmaknil od avtorjevih navodil, posebno, ker je igra tudi sicer ostala čimbolj v mejah realizma. Težave so se čutile posebno ob spremembi prizorov v tretjem dejanju. Škoda, da je tudi na bil

V tej I. knjigi Pravljič je Tine Debeljak izbral in prevedel 13 njenih pravljic, izmed katerih jih je sedem priobčil že svoj čas v »Slovencu« v Otroškem podlistku (Modri zlatar, Kaznovana prevzetnost, pogumni Mikeš, O žar-ptici in morski deklici, O belem gadu, Zlati gradovi ter Angel varuh), šest pa je sedaj v knjižni izdaji novih (Kako je Jaromil postal srečen, Sedem krokarjev, O premeteni kneginji, O Soncu, Mesecu in Vetrju, Kdo je neumnejši in Hudobna mati). Že naslovi pravljic označijo njihov svet, ki je svet pravljic od pamtveka in bo ostal še dolgo časa kljub sremenjenim socialnim razmeram in kljub težnji, da se tudi v pravljico vnese moderen realističen svet ter se »dobro in zlo«, moralna pojma, ki igra v pravljicah veliko vlogo, nadomestita z nasprotji dveh socialnih razredov, kakor se je poskušalo tudi že pri nas. Poezija, idealizem in lepota ter romantični poet bodo take stare pravljice še vedno napravili privlačne ter jih bo otrok še vedno rad bral, še rajši pa poslušal, če mu jih bosta pripovedovala mati ali oče. Bistvo pravljice je namreč v pripovedovanju in v načinu, kako jo pripovednik poda. Zato bodo zlasti starši dobili v tej, 192 strani obsegajoči zbirki pravljic, dovolj motivov za pravilno snovanje svojim otrokom, otroci sami pa bodo poslušali to »babico češkega naroda«, kakor jo imenujejo Čehi sami, kako zajemljivo in napeto ter z domišljiskim poletom zna priručiti kraljičine in princeze, pa tudi revne pastirke, vrtarje, popotne rokodelce itd., ki po mnogih naporih in čudežnih iskanjih po zemlji in podzemlju najdejo svojo življenjsko srečo v tihih pristanu družinske sreče. V družino vodijo vse niti teh pravljic in v vzgojo v strahu božjem. Zato bo pač najlepša pravljica med njimi gotovo tista o angelu varuhu, ki je zapeljeval svojo varovanca v kraj, umor in zapeljevanje, pa samo zato, da je preizkušal njegovo odpornost in vzgojo in ga tako rešil sramotne smrti na vislicah. In takih pravljic je v tej zbirki trinajst, kratkih in daljših, kmetijskih in graščinskih ter rokodelskih, iz vseh stanov in svetov, ki naj razmahnejo otrokovo domišljijo in pokažejo svet »od leve strani. Saj so otroci tako potrebni lepote podobe sveta, ko jim prav sedanjí čas nudi tako malo pravilnega in lepega. In tudi odrasli človek se bo rad povrnil »v prvotnost nazaj«, v svojo mladost ter bodo marsikomu pravi odhiti in odmiki od groze sedanjih dni. Slovenski družini bodo za Miklavža te češke pravljice nudile gotovo mnogo užlitka.

O prevodu pa, kot prizadeji prevajalec, ne morem soditi. Upam pa, da bodo bralci sami popravili nekaj tiskovnih napak, ki so zadnji hip prišle v knjigo (n. pr. na str. 6 »kaj nas, mesto kaj naj pomeni; str. 13 »razdel od svoj sklep mesto »svoj sklep« itd. ter morda še marsikaj.

Opremo je v skladu z notranjimi vinjetami, ki so vzete po Artušu Scheinerju v izvirni izdaji, napravila zelo okusno Jela Vilfanova. td.

ohranjen frontalni vidik (vrata v ozadju); sedaj se ob prihodu posameznih oseb marsikaj izgubi. Sicer pa je bila igra jasna zlasti v zgodbi in idejni vsebini. Tudi besedni poudarki so večinoma prilaščili o skrbni pripravi. Poglabiti pa bi bilo treba še posamezne podobe ter izpopolniti igro zlasti tam, kjer terjta beseda še svojo mimično in čustveno dopolnitev. V celoti sta bili najboljše izdelani prvo dejanje in zadnja slika. Izmed posameznih oseb je bila učinkovita figura zlasti Lavdona, a duhu dela sta se morebiti še bolj približala župnik in Dizma. Prepričevala je tudi Marida, čeprav ne toliko z individualno označitvijo, kot s splošno igralskega vidika. Pa tudi ostali, med katerimi naj posebej omenim še Turna, so po svojih najboljših močeh prispevali k sorazmerno dobremu uspehu igre. Največjega pomena pa je bila uprizoritev zaradi tega, ker je pokazala in potrdila resnično odrsko vrednost »Vere in nevere«. France Vodnik.

Impresionisti

Ob razstavi Jakopič—Jama—Sternen—Vesel v galeriji Obersnel

V tegobah današnjega časa, ko se vrednote življenja menjajo v razbrzdanem ritmu, ko pretijo razmere za vedno nadomestijo silo duha s silo pesti, se duhovni zakladi tesno približujejo človeku. Ob njih, najsi so otroci preteklosti ali sedanosti, se vrača človeku življenjski optimizem, vera v boljše, lepše življenje posameznika in predvsem trdno prepričanje v svetlo bodočnost naroda. Kajti v zakladih duha se jasno zrcili njegov nesmrtni genij.

Likovna umetnost je integralni del duhovnih narodovih vrednot. Posebno tista, o kateri smo prebricani, da ni bogatila le s svojo kvaliteto narodnega kulturnega premoženja, temveč, da pomeni tudi v njegovem zgodovinskem življenju važen mejnik. Tak mejnik pa je delo umetnostne generacije, ki nosi naslov: impresionisti. Ta umetnostni rod je nastopil v trenutku, ko se je slovenski narod do dobra prebudil k narodni zavesti in ko je mlad po svoji življenjski vitalnosti na široko zasejal seme doslej neslučenemu kulturnemu razvoju. Prvikrat v kulturni zgodovini slovenskega naroda se je skupina slovenskih likovnih umetnikov napotila k zavestnemu reševanju problema slovenske likovne umetnosti. Od prvih poizkusov do danes je minilo skoraj pol stoletja in spada torej začetek tega gibanja skoraj v zgodovino. Uspeh pa je za vsakega poznaveca slovenske umetnosti nesporen. Gibanje je sprožilo plaz novih problemov, nove generacije so vstale in vsaka zase so nadalje gradile na slovenskem umetnostnem hramu.

Kakor je bil že sam pojav tega umetnostnega rodu prevažen za razvoj naše umetnosti v kulturno-zgodovinskem smislu, tako je slovenski impresionizem tudi s stališta umetnostne kvalitete dosegel izredno visoko raven. Ne samo, da je odkril »novo umetnostno deželo«, kakor so ugotovili tujei, temveč je ob njej dosegel tudi umetnostno kvaliteto višino, ki ga je izravnila z umetnostnimi stremljenji drugih evropskih narodov. Danes gledamo na umetnost naših impresionistov kakor na svojo klasiko. To je umetnost, ki stoji že izven dnevnih prilik, debat in nekoristnega dvoma. Umetnost, ki stoji svetla in silna na obzorju našega likovnega ustvarjanja in je kažipot ter vzor mladim generacijam.

Lahko trdimo, da je impresionistična umetnost najgloblje prodira do bistvene podobe slovenske zemlje in človeka. Zrasla je sicer iz srednjeevropskega umetnostnega območja, vendar se je že v prvi rasti osamosvojila k globoko etičnemu individualnemu reševanju umetnostnih pro-

Marmarika

Italijanska in nemška vojna poročila zopet prinašajo poročila o hudih bojih v Marmariki. Pod imenom Marmarika je razumeti sredozemsko obalo vzhodno od Cirenaike in približno do srede egiptovske obale. Na italijanski strani ima Marmarika še pustinski značaj, v Egiptu pa preide že v popolno puščavo. Ob obali so apnenčasti, z redkimi rastlinami poraščeni, le nekaj metrov visoki hribočki. Obala je nizka, revna na pristaniških in večnoma brez življenjskih možnosti. Od vročih sončnih žarkov so tla rumena. Značilnosti teh krajev so pomanjkanje vode in hrane za ljudi in živali, samota, pomanjkanje poti, kamen, pesek ter osamljene zelenice.

V zimskih mesecih v Marmariki nekoliko dežuje. Padavin je največ do 20 cm. Te izvabijo iz zemlje tisto skromno rastlinstvo, ki uspeva na robovih puščave. Aprila dež poneha, od maja do decembra pa vlada neznosna poletna vročina. Zemlja dobi razpoke in pesek potuje po puščavi. Človek in žival se pomakneta proti morju ali v zavetišča po zelenicah. Tik ob morju je voda v globini deset do štirideset metrov. Čim bolj od mor-

ja se podajaš, tem globlja je, dokler je končno ne zmanjka. Naselbin je v Marmariki zelo malo. Glavni kraj je Tobruk, ki leži 174 kilometrov vzhodno od Derne. Med tema krajema je le pet brezpomembnih, majhnih zelenic. Tobruk ima odlično lego. Leži v 4 kilometre dolgem, poldrug kilometer širokem ter 10–15 metrov globokem naravnem zavihu. Obdajajo ga 60 do 150 metrov visoki hribočki. Zaliv je odprt proti vzhodu in zašiten pred divjimi zahodnimi vetrovi. Zato je eno najboljših pristanišč v severni Afriki. Ko ga je l. 1911. zasedla Italija, je imel le nekaj malega prebivalstva, ki pa je sedaj naraslo na 2500. Vzhodno od Tobruka proti Bardiji je neobljudena stepla. Južno od Bardije je 24 km oddaljena »trdnjava Fort Capuzzo, 24 km naprej proti jugu pa Sidi Omar. Deset kilometrov vzhodno od libijsko-egiptske meje je trdnjava Sollum, nato 70 km same pustine do malo pomembne zelenice Sidi el Barrani, od koder je zopet 155 kilometrov do prvega večjega kraja, ki se imenuje Marsa Matruh, o katerem mnogokrat beremo v listih, kako ga bombardirata italijansko in nemško letalstvo.

Iz Goriške nokraíine

Ob desetletnici smrti nadškofa Sedeja. V petek 28. novembra je poteklo deset let, kar je nehalo biti plemenito srce enega največjih mož, ki jih je rodila Goriška. Tistega dne je vdano izročil svojo preizkušeno dušo svojemu Stvarniku goriški nadškof dr. Fr. Borgia Sedej. Njegove zemске ostanke smo nekaj dni po njegovi smrti položili k večnemu počitku v svetogorskem Marijinem svetišču, njegov nepozabni lik je pa ostal med nami in živi z nami. Ob desetletnici njegove smrti se vsako leto poklonimo njegovemu svetlemu spominu, pomolimo za njegovo blago dušo in se pripravimo njegovi priprošnji: v lepi in ponosni baziliki primorske varhine na Sveti gori in v goriški stolnici se vsako leto daruje slovesna zadušnica. Tudi letos je bilo tako. V četrtek 27. novembra je bilo ob 10 na Sveti gori slovesno žalno opravilo, ki so ga na pokojnikovem grobu peli svetogorski frančiškani v svojim gvardianom na čelu. K spominski slovesnosti je prihitelo preko 30 duhovnikov iz vse škofije, od katerih so mnogi tam brali sv. maše. Tudi lepo število častilcev, ki so se kljub delavniku lahko utrgli od doma, je priromalo na Marijin vrh. Katafalk, katerega je krasila mitra, je bil okusno odet v cvetje in ozarjen od številnih sveč. Po veličastnem hramu božjem so doneče odmevali žalni psalmi in se glasili ubrani akordi učinkovitega rekvijama, ki so ga spremljale mogočne orgle. V petek, na dan smrti, je pa prevzeli nadpastir ob asistenci kaplitja in ob prisotnosti številnega občinstva v goriški stolnici opravil vse žalne obrede. Goriča in vsa nadškofija se je dostojno oddolžila nepozabnemu vladiki ob 10 letnici njegove smrti.

Suho vreme. Kakor poroča »Slovenec« je v Ljubljani že nekaj dni hladno, suho vreme. Tudi pri nas na Goriškem se je prejšnje vlažno, kisló vreme moralo umakniti severnim vetrovom in vladajo ves teden sončni jesenski dnevi. Mraz pritiska vsak dan bolj občutno in ozračje je že docela osušeno, pa tudi razlajeno. V jutrih so polja pobeljena s slano, gozdovi so pa obloženi s srezom. Toplota pada od jutra do jutra. V sredo smo prišli do ničle, v petek je bilo v Gorici že nekaj stopinj pod ničlo. Po Vipavski dolini pa piha skoraj vse dni neugnana burja, ki je ponekod že močno neprijetna.

tek 28. novembra smo imeli kar dva pogreba. Ob dveh popoldne smo spremljali k zadnjemu dva pogreba. Ob 2 smo spremljali k zadnjemu počitku na pokopališče v Pevni gospi Magdaleno Šuligoj, ženo znanega urarja Jakoba Šuligoja. Po rodu je bila Koroška. Dočakala je visoko starost 91 let. Bila je dobra trgovka in varčna gospodinja. — Ob 3 popoldne pa je bil pogreb g. Josipa Mušiča, ki je bil dolgo vrsto let spoštovan in vester blaginjak na goriškem »Montu«. Zadnja leta je preživel v pokouju in se je ukvarjal s kmetijstvom. Oskrboval je v prvi vrsti svoje vinorodno posestvo v Šmartnem v Brdih, kjer je bil doma in kamor so ga iz Gorice odpeljali tudi k večnemu počitku. Značajni in pošteni pokojnik, ki je bil tudi ljubezniv družabnik, je štel v Gorici mnogo prijateljev in znancev, ki ga bodo ohranili v častnem spominu. Umrl je po kratki pljučnici v 70. letu starosti. Ker je bil do zadnjega čvrst in živahen, je njegova smrt vse iznenadila. — Obema pokojnikoma večni mir, žalujočim družinam pa toplo sožalje!

Poroča. Na Planini pri Vipavi se je poročila Justina Štancar iz ugledne naše družine s Karlom Lisjakom iz bližnjih Ustj. Na novi življenjski poti jima želimo obilo sreče.

Smrt podgorce graščakinja. V Podgori pri Gorici je pred nekaj dnevi umrla g. Elvira, vdova grofica Attems, poročena Pipan, zadnja lastnica podgorce graščine. Umrla je po težki bolezni, stara 58 let.

Dogon glavne živine v decembru. Za dogon glavne živine v decembru so določeni naslednji dnevi in kraji: 2. dec. Breginj, 3. Kobarič, 8. Tolmin, 9. Sv. Lucija, 16. Ajdovščina, 17. Opatje selo, 19. Dobrovo v Brdih, 22. Komen, 29. Rihenberg in 30. decembra Černče.

Še en grob v Gorici. V sredo 26. novembra smo ob številni udeležbi sorodnikov, prijateljev in znancev pokopali g. Andreja Čehovina, upokojenega državnega redarja, ki je po kratki bolezní mirno odšel v večnost, star 74 let. Po svetovni vojni je nekaj let kot upokojenec služboval v nekdanji Narodni tiskarni. Rajnki je bil globoko veren in tesno priklenjen na svojo domaćo zemljo. Tudi svoji družini je bil skrben oče in ji je žrtvoval vse svoje trude. Naj se spočije v Bogu, domačim iskreno sožalje!

Pregled plemenskih bikov v Tolminu. K pregledu plemenskih bikov, ki je bil 15. nov. v Tolminu, so naši hribovski živinorejci prignali okrog 70 od 8 do 18 mesecev starih bikov rdečecikaste pingavske pasme. Strokovna komisija je

blemov. Ta individualna, zavestno slovenska stremljenja, katerim bi mogli staviti ob stran vzrok in razvoj velikih tujih umetnostnih gibanj, naj bi za vedno služila kot vzor in edina pot za zdrav in samobiten razvoj slovenske umetnosti. Umetnost impresionistov je torej globoka zaveza v razvoj slovenske umetnosti. Danes nam je ta umetnost tudi dokument zmage resničnega dela nad lažnim videzom, zmage umetnostne ideje pred sebično limbezno do »mrotnih dobrin. dr. S. Mikuž.

Iz Hrvatske

Najboljše dr. Budakovo delo »Ognjište« — opera. V dogovoru z doglavnikom in sedanjim hrvatskim poslanikom v Berlinu dr. Budakom, so hrvatski umetniški krogi sklenili, da bodo najboljšo dr. Budakovo dramatisirano delo »Ognjište« izvajali tudi kot opero. Dr. Budak je pisanje libreta zaupal hrvatskemu pisatelju prof. Vojmilu Rabadanu, ki je tudi dramatisiral omenjeni roman. Glasbo za libreto bo napisal mladi hrvatski skladatelj Boris Papandopulo. Opera bo imela tri dejanja in epilog, ki bo tudi popolnoma samostojen. Glavne osebe bodo v operi Anera (alt), Lukan (bariton), Joso (tenor), Datija (sopran), Blazič (bas) in Miča (lirski tenor).

Zunanji minister dr. Lorković zopet doma. Zunanji minister dr. Lorković, ki se je prejšnji teden mudil v Berlinu, kjer je podpisal pristopno izjavo neodv. drž. Hrvatske bloku držav proti kominterni, se je te dni vrnil domov. Za časa svojega bivanja v Berlinu je bil sprejet tudi pri vodji rajha Hitlerju, daljši razgovor je pa imel tudi z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. Pred svojim odhodom iz Berlina je dal dopisniku hrvatske časnikarske agencije »Croatia« izjavo, v kateri je poudarjal svoje veselje zaradi pristopa neodvisne države Hrvatske družini evropskih in ostalih držav, ki so se združile v borbi proti boljševizmu. Po podpisu izjave, s katero se je tudi hrvatska država priključila omenjeni skupini držav za borbo proti komunizmu, je vodja rajha odlikoval tudi hrvatskega zunanjega ministra z redom velikega križa nemškega orla z lentó.

Slovaki na Hrvatskem. V zadnjem času so imeli Slovaki na Hrvatskem več manifestacijskih sestankov, na katerih so se vsi izrekli za borbo proti boljševizmu ter so tudi zagotavljali poglavitno o svoji zvestosti. Takšni sestanki so bili v Sidu, Iloku, Ljubiji, Binguli, Erdviku, Stari Pazovi in Dobanovcih.

Priznanje pravice za slobo v hrvatskem domobranstvu. Po naročilu hrvatskega vojnega ministrstva lahko vsi tisti, ki po predpisih ministrstva za pravosodje in bogoslužje prestopijo iz pravoslavja v kako drugo priznano vero, zaprosijo za sprejem v službo hrvatskega domobranstva.

»Starčevićeva mladina«, nova mladinska revija na Hrvatskem. V Zagrebu je izšla prva številka mladinske revije »Starčevićeva mladina«. Izdaja jo poveljstvo Starčevićeve ustaske mladine.

Podžupan velike župe Lika in Gacka umrl. V Zagrebu je prejšnji teden umrl podžupan velike župe Lika in Gacka Ivo Rukavina.

Posebne spominske znamke na Hrvatskem. Prireditelji razstave »Borba združene Evrope na Vzhodu« so v zvezi s to razstavo sklenili izdati tudi posebne spominske znamke. Znamke bodo imele vrednost 4 in 2 kune.

Smrtna kazen za odvraten zločin. Hrvatsko notranje ministrstvo uradno poroča, da je naglo sodišče obsodilo na smrt judovskega trgovca Oskarja Weissa zaradi odvratnega zločina, ki ga je hotel izvršiti nad dvema maloletnima dekletoma-arijkama in katoličankama. Smrtna kazen je bila tudi izvršena.

Hrvatski vojaški ataše v Sofiji. Poglavitnik je imenoval podpolkovnika Petroviča za prvega vojaškega atašea pri hrvatskem poslañstvu v Sofiji.

Podružnica Trboveljske premogokopne družbe v Zagrebu. Pri trgovskem sodišču v Zagrebu je registrirana podružnica Trboveljske premogokopne družbe z osnovno glavnico 200 milijonov kun. Na glavnico podružnice odpade 100.000 kun.

Hrvaščina na italijanskih univerzah. Hrvatska vlada je postavila lektorja za hrvatski jezik na sledečih italijanskih univerzah: v Rimu dr. Kreta Spalatina, v Bologni dr. Jakoba Kostoviča, v Milanu dr. Petra Guberino in v Firenzi Franja Sentinelo.

Ljubezen

»Vidiš, draga, jaz vedno naredim temeljito, česar se lotim.«

Francesco Perri:

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič.

Mikol je z jekom sprejela novorojenčka. Sin, ki ji ga je poslal Jehova, ko jo je blagoslovil, naj ne bi molil Boga Izraelovega, naj bi se metal na tla pred cesarjem, strahotnim predstavnikom rimske moči, in naj bi se vzgajal v mestu Martovem, v novem Babilonu, ki je žarel kakor Moloh v temi Zahoda?

Ne, branila bi svojega sina za vsako ceno, darovala bi ga Jehovi.

Zato je osmi dan po otrokovem rojstvu poklicala velikega duhovna brata Izraela in je v njegov navzočnosti s kamenim nožem, ki ga je imela skritega v skrinjici za nakit, obrezala otroka in mu dala ime najlepšega med sinovi Davidovi — Adonija, kar pomeni: »Tvoj Bog bo Jehova«.

Komaj se je obred končal in so bile okoli zibel še krvave preveze ter je obrezani otrok obupno vokal, je v spremstvu liktorjev prišel Valerius.

In tedaj se je odigral nepopisen prizor. Ko je upravitelj videl, kaj so napravili z otrokom, je tako pobesnel, kakor bi znozel.

Obreza je bila za Rimljane ena izmed najstrašnejših stvari in njegov sin, predstavnik rodu Valerijev, naj bi bil predmet posmeha in zaničevanja pri vseh rimskih mladeničih in ženskah! Izdri je meč in planil nad Mikol:

»Podla hči Judova, je tulil, »kaj si storila s sinom, rojenim iz moje krvi, iz rimske krvi!«

Ko se je postavil Izrael pred zibel in branil s svojim telesom sestro, ga je razsrjen Valerius z

glavičem meča tako udaril na čelo, da se je omamljen zgrudil.

Medtem je Mikol pograbila otroka, zbežala in hitela nizdol proti dolinici Terapeiona, hoteč priti do katerih koli vrat templja in se s sinom vanj zateči; a ko je prišla v bližino hiše asmonajcev, se je razvila tam na sredi ceste prava bitka.

Mikol je kakor volkulja branila otroka pred najetimi plačanci. Na pomoč ji je prišlo nekaj roko-delcev, ki so grozeče obkolili liktorje in upravitelja, a kmalu so prišli še legionarji, ki so prepredili rokodelce, in otrok je ostal v rokah vojakov, ki so ga odnesli v Antonijevo palačo. Mikol je bila ranjena in je izginila v vznemirjeni gneči.

6.

Prej kot v eni uri je bilo vse mesto v vojnem stanju. S palicami, z noži in s kamenjem oborožena množica se je kričaje zgoščala okoli upraviteljeve palače. Med drugim so zahtevali tudi obrezanega otroka. Govorilo se je, da bi ga dal Valerius, ko bi se vrnil v Cezarejo, vreči v morje, ker je bil obrezan. Močna skupina gorečnikov se je pod Eleazarjem povestvom zbrala pred mestom, da bi napadla upraviteljevo spremstvo, ko bi se vračal v Cezarejo.

Najhujše kar je neznansko razburilo duhove, pa je bilo, da je Valerius z mečem udaril sveto osebo velikega duhovnika. To pot je imel Gratus proti sebi vse in grozilo je, da bo imela zadeva usodne posledice.

Pa mu je prišla pomoč, odkoder bi je najmanj pričakoval: od Anna, odtavljene velikega duhovnika.

Stari saducejski cinik se je oglasil v Antonijevi palači in prepričevalno ponudil Rimljanu ključ za hitro rešitev, češ, Izrael dejansko ni veliki duho-

ven, ker je bilo njegovo imenovanje nepostavno in uspeh zvodništva, kar postava obsoja. Če bi vrnil njemu ali kateremu njegovih sinov čast velikega duhovna, bi se obvezal, da bi v nekaj urah duhove pomiril.

Valeriju je bil Anna osebno grozno zoprna, a mu ni hotel vrniti zaželeni časti tudi zaradi tega, ker je vedel, da je pri bojevitosti stranki gorečnikov osovražena. Izraela, sina Fabijevega, je odtavil, a veliko duhovništvo je dal najstarejšemu sinu An-novemu — Eleazarju.

Novi izvoljenec je takoj sklical sinodij, pričal vse pravke, da je bilo Izraelovo imenovanje nepostavno, ker ga je dosegel po sestrim zvodništvu, in zahteval, ker je vrnjena najvišja čast družini zakonitega velikega duhovna, naj se ljudstvo pomiri in naj spet zaupa v upravitelja.

Annovi pristaši in hlapci, katerih je imel stari trgovec za celo vojsko, so prepodili Fabijeve sinove iz mesta, voditelja gorečnikov Eleazarja pa so z njegovo močno četo potisnili na deželo in Valerius se je vrnil v Cezarejo, noseč zagrenjen s seboj obrezanega otroka.

Spočetka je mislil, da bi se ga iznebil. Nemogoče se mu je zdelo, da bi v tmu živel in predstavljal njegov rod Valerijec z onečastjujočo judovsko obrezo. Toda otrok je bil tako lep in kako težko ga je čakal! In s kakšnim hrepenenjem je sanjal, kako ga vzame v roke in ga po izvršenem rimskem obredu pokloni edini boginji v katero veruje, božanstveni Slasti. Nesel ga je s seboj v Cezarejo, mu dal rimsko ime Marko in vzgajal so ga v veliki vladni palači ob morju.

O Mikoli ni dobil več nikakih vesti in jih tudi ni iskal, ker se je bil že naveličal. Njegov bankir Saramalla, Jud iz Antiohije, ki je imel v Jeruzalemu velike kupčije z Annom, mu je kmalu našel prelepo petnajsetletno dekletko iz Magdale, Miriam ji je

bilo ime, ki mu je obilno poplačala izgubo Fabijeve hčere.

7.

Tako je bil otrok do četrtega leta v Cezareji ob morju in je postal lep, živahen in prikupen kakor Dioniz na gori Niza. Njegovi črni kodri so se sinje svetlikali kaor pri golobov; kdor ga je videl, ga je vžljubil.

Valerijeva nova ljubimka Miriam iz Magdale je bila kar zanorjena v otroka, zlasti ker je bila neplodna. Včasih ga je položila nagega na preprogo, ga občudovala in tako goreče klicala Jehovo, da bi zanosila, dokler ni omedlela in se s penicimi usti zvijala ob otroku.

Ko se je pa mali Adonisa začel zavedati svoje okolice in postal radoveden ter želel vse znati, ga Valerius, ki ga je imel neznansko rad, ni hotel pustiti več v razbeljenem ozračju Judeje. Njegove-mu bistremu latinskemu duhu, vajenemu videti vse jasno, vse smiselno razložiti in se vedro veseliti sladkosti sveta, so se zdeli Izraelci in sploh vzhodnjaki blazni zanesenjaki, pijani Boga, kar je toliko kot ničla.

Zivljenje v Cezareji ob morju je bila orgija vrtincev vseh vrst in te mrzlice so se nalezli tudi njegovi legionarji. Niso bili redki slučaj, da so vojak, ki so jih vpeljevali priistaniške sirijske ženske v Aktivose misterije, sami pohabili.

Valerius ni hotel, da bi se kotila ta grda mrzlica zdravega razuma njegovega sinka. Zato je sklenil, da ga pošlje v Rim, kjer naj bi ga po stanu vzgajali pod nadzorstvom sorodnika Valerija Mes-sala.

V Jeruzalemu je, kakor se je zdelo, po štirikratni izmenjavi velikega duhovna v treh letih, končno le uredil vse zadeve z imenovanjem Annovega zeta, sposobnega Jožeta Kaifa, ki se je izkazal s svojo vdanostjo vladi in se posvetil svoji službi.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Va filma napete pustolovke vsebine

Gospodar Bengala - Jekleni vitez

Kathleen Burke, Charles Louchey, Tom Tyler, Earl Dwire, Jean Carmen
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Izredno grozov film o življenju in dramatični ljubezni slavnega pianista

Decemberska noč

Pierre Blanchard, Renne Saint Cyr, Odlični igralci!
Klasična glasba!
KINO MATICA - TEL. 22-41

Napeta kriminalna drama - razkrivanje misterioznega morila

Zapuščena hiša

Keat Kenneth, Judy Kelly, Walter Rilla
KINO UNION - TEL. 22-21

Kaj so »ultravirusi«?

V Ameriki so izšle silno zanimive študije o tem, kaj so ultravirusi. Je to skupina majhnih, nevidnih patogenih bitij, ki jih v dosedanj biološki tehniki še ne poznajo in ki zadržujejo sokove, ki jih organizem dovaja stanicam kot hrano. Nobeno živo bitje ni brez teh bacilov. Človek, živali, ptiči, ribe, mrčes, rastline in celo bakterije same, vsi so njihov plen, vsi morajo plačati tribut tem majhnim, nevidnim sovražnim bitjem. Doslej so odkrili že okoli sto ultravirusev, ki so povzročitelji različnih boleznih, kakor koža, rdečice, trahoma, epidemičnega vnetja možganov, lišaja, raznih kužnih boleznih, bradavic, Vidovega plesa, vnetja priušesne slinavke in raznih drugih. Pravijo, da bodo po dolgem času in nešteti poskusih iznašli kako učinkovito sredstvo proti tem nevarnim škodljivcem.

Zahtevajte povsod naš list!

Vsem, ki so našo rajsko mambo obiskali v boleznih, jo pokropili in spremili na njeni zadnji poti ter nas tolažili o btežki izgubi, izrekamo prisrčni:

Bog plačaj!

Vrhnika, dne 2. decembra 1941.

Petkovškovi

MALI OGLASI

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0,30, pri šnitovanjskih oglasih je beseda po L 1,-, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0,60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Sobarica - služkinja

v starosti 20 do 35 let, ki razume tudi nekaj na kuhanje, se sprejme: Puharjeva 14/I. Predstaviti se je popoldne od pol 3 do pol 4.

Inserati v Slovincu
imajo največji uspeh

Sobe

Oddajo:

Nememblovanu sobo

oddam enemu ali dvema gospema ali gospodičnima. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod P/Mir in čistost št. 13111.

Prodamo

Dva voza prodam

oba z diro (eden z vzmeti in sanmi). - Na ogled pri Stari, Trnovski pri- stan 14.

Usnje

razne vrste dobe čevljar- ji na nakaznice od Zbor- nice za trgovino, obrt in industrijo v poljubni koli- čini pri tvrdki Sever Miha, Florijanska ul. 3, Ljubljana.

Krznó!

Ovratniki, mufi in boe **prosta prodaja!**

L. Rot, Mestni trg št. 5, Ljubljana.

Zavese

prodam po ugodni cen. Pogacnik, Friškovec 6, 1

Otroško posteljico

belo, prodam. Naslov v upravi »Slov.« št. 13173.

Fotoaparat

Welta, Trioplan, Görlitz, Compur 1:4,5, nov, na- prodaj. Poljedelska št. 19, Zelena jama, Moste.

Krasno spalnico

orehova korenina, ugod- no proda mizarstvo Glu- hak, Brezovica. - Zaloga v Ljubljani, Florijanska ulica 19. Sprejemam na- ročila.

Kupujte pri naših Inserentih!

Stanovanja

Oddajo:

Enosobno stanovanje oddam takoj, z elektriko in vodovodom. Polzve se v upr. »Slov.« št. 13179.

U najem

Skladistične prostore

vzamemo v najem v me- stu ali okolici. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Skla- dišče« št. 13175.

Filatelija

Filatelisti, pozor!

Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

Razno

Zavese za zatemnitev

iz papirja nudi solidno in poceni

Puc Danilo

tapetnik
Ljubljana, Slomškova 9
Telefon št. 55-71.

La lampada di qualità prodotta nello stabilimento di Milano della **TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.**

Kakovostna žarnica proizvajana v Milano v tvornici tvrdke **TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.**

TUNGSRAM

GOMMA

Copertoni auto inservi- bili, battistrada, trancia- ture, spellature, anelli camion, acquista Indu- stria Goma. Offerte a:

Società VULCANOVA - VARESE

GUMA

Nerabljive automobilske plašče, odrezke, opiljke, pneumatike, obroče za kamione kupuje indu- strija gume. Ponudbeni:

Umrl nam je naš ljubljani bratec, gospod

Božo Weiss

konseruatorist

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 3. decembra 1941, ob 4. uri po- poldne z Zal — kapelice sv. Janeza — na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 2. decembra 1941.

Žalujejoči: Jožica por. Smerdu, Zvonka s sestro; Rudi in Drago s brata.

Kap jih je zadela...

Komaj so se bili dvignili od mize, je pristopila gospodična Cassertonova k Chappellu:

»Lahko govorim na samem z vami, gospod komisar?«

Chappell se oprosti pri svojih spremljevalcih in gre z gospodično Cassertonovo v njen zasebni salon.

Prvič se mu je nudila prilika, da si je lahko ogledal njeno sobo.

Ta je bila drugače opremljena kot ostale ne- okusne dvorane heatherstonške gradu.

S stenskim preprogami, z nešteti slikami svojih kolegov-artistov, z ducati svinjenih blazin in podglavnikov, z več divani in blazinjaki je napra- vila iz puste, prekomerne velike sobe prijeten, če- prav malo ekscentričen damski salon.

Dva petrolejski peči sta razširjali prijetno to- ploto.

Gospodična Tessy se je ogrnila s kimonom temne barve, kar se ji je zelo podalo, in taka je ždel a pódse potegnjenimi nogami na klopi zraven kamina.

»Sedite semkaj, Chappell!« spregovoril čez par trenutkov in pokaže na blazino zraven sebe. Potem ga dolgo časa ogleduje mirno in nepremično

»Ne boste kadili?« vpraša. »Imam cigarete, ki jih Amerikanci radi kadijo...«

In pri tem mu je ponudila zlato dozo. Medtem ko si je molče prižgal cigareto, je opazoval mlado gospodično, ki je sedela pred njim z zagonetno sprašujočim izrazom na licu.

Njeno lice je bilo skrbno negovano.

Ozke ustnice, niti najmanj spominjajoče na mo- derne široke, so bile nenavadno okusno nabarvane. Obrvi je imela potegnjene v visokem, lepo osleče- nem loku. In trepalnice bi ji zavidala vsaka filmska zvezda, tako lepe in dolge je imela.

Njena postava je bila postava športkinje, ki je morda malo preveč trenirala. Toda tega nisi opazil, ker so bile njene kretnje vselej zelo ljubke.

Gospodični Cassertonovi se je zdelo, da že tra- ja malce predolgo.

»Kakšno porazno sodbo ste si napravili o na- šem gradu, Chappell!« je začela.

Komisar je odkimal.

»Gospodična Cassertonova, nikar si s tem ne belite glave!«

»Ah, gospod Chappell, saj vi ne morete razu- meti, kako me to boli!« je nadaljevala in ga prišla za roko.

»Nimate povoda!« poudarja komisar. »Doživel sem že druge primere, kjer sem imel beževalce kake hiše ali vile kar po vreti za kriminalne tipe.

»Ne izvezmi mrtvega!« pristavi šaljivo.

V očeh gospodične Tessy sta se zasvetili dve solzi.

»Chappell, ponovi malce bolj glasno, »Vi tega sploh ne morete razumeti!«

»In vzrok, zaradi katerega ste hoteli z mano govoriti, gospodična?« pravi Chappell stvarno.

»Recite mi samo Tessy!«

»Hvala vam za to prednost!« odgovori Chap- pal okorno. »Vzrok...«

»A, tako, da! Gotovo boste razumeli, Reg, da si ta, ki je gledal več let dan za dnevom smrti v oči, ne stori ničesar iz groženj namišljenih stra- hov...«

Casserton je prikimal, ko je zagledal sprašu- joče oči gospodične Cassertonove.

»...če se pa dogajajo take stvari, potem mi odpovedo moji živci!« razlaga mlada gospodična. Pri tem je vzela iz skrivnega predalca kadišne mizice okrogel zavojček tablet.

»Kaj pa imate?« vpraša komisar.

»Morate uživati taka zdravila, Tessy?«

Gospodična se utrujeno nasmehne.

»Na žalost! Odkar nimam nobenega dela več, ni moje življenje vredno igit! — Lahko razumete?«

»O, prav dobro! Mlademu človeku mora biti kaj takega zelo neznošno...«

»Dokler ni Henry umrl, sem se vadila v umet- nem streljanju. V podstrešju mi je napravil arhitekt tridesetmetrski prostor za streljanje s pištolo. Toda sedaj ne morem gor in dogodki pri nas me naprav- ljajo bolno. Kaj mislite, kaj se je pravzaprav pri- petilo?«

»Trenutno še ničesar ne vem!«

Toda Tessy je že pozabila, kar je prej spraše- vala.

»Da, in sedaj jemljem vsak večer po dve tab- leti. Davi sem ležala na divanu s težkim glavobo- lom. Iz Henryjeve sobe, kjer vam je pojasnjeval lego sob, je prišel Gavin...«

Chappell se je moral nasmehniti temu, kako dobro je bila Tessy o vsem poučena.

»...in prosila sem ga, da mi raztopi v vodi dve tableti, ker sem hotela malce zadremati...«

Chappell je postajal pozoren.

»Ali bi Gavin...« si je mislil.

»...Gavin je vzel kozarec vode in epustil vanj tableti...«

Chappell je napeto opazoval Tessyno lice.

Tessy je mirno nadaljevala.

»Potem je pristopil k meni.«

»So to taiste tablete kot ponavadi?« me je vpra- šal Gavin.

»Seveda!« sem odgovorila. »Zelega sem že davno druge, toda tukaj v tej samoti si jih je težko na- baviti...«

»Milostljiva, s temi tabletami pa nekaj ni v redu! Te se nikoli niso penile! Prosim, ne pijte, mi- lostljiva!«

Chappell je nehal sumničiti Gavina.

Saj zločinec vendar ne opozori svoje žrtve na usodo, ki jo čakal! si je mislil pri sebi.

»In kaj se je zgodilo potlej?«

Tessy Casserton se je nasmehnila.

Stresla je tablete, ki so bile precej velike, iz zavojčka na svojo dlan.

»Poglejte! Celo po barvi se razlikujejo!« reče Chappell, ko jih je pogledal.

»Svetlejšje so prave!« mu razloži Tessy Casser- tonova.

Komisar je videl, da so bile svetlejšje in tem- nejše tablete menjaje se položene.

»To pa je pretkana lopovščina!« zabruna.

»Ali sedaj razumete, Reg, kako se bojim.« pra- vi zasoplo gospodična Cassertonova in si pokrije obraz z rokami.

»Gavin!« pokliče Chappell, ko je stal zopet v lopi gradu. »Recite gospej Chappellovi, gospodu Ambroseju in Montgomeryju, da jih čakam v sobi na stolpu!«

»Bom povedal, gospod! Ne pozabite vzeti s se- boj svetilke, gospod! Hodniki so polni vogalov, go- spod!«

Chappell položi roko hišniku na rame.

»Gavin!« pravi tiho. »Tieta stvar e tabletami ee ne sme raznesti...«

»Prav gospod! Ste povedali tudi gospodični Tessy?«